

Stichting
Pensioenfonds
Henkel Nederland B.V.

Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V.
Brugwal 11, 3432 NZ Nieuwegein

Website: www.pensioenfondshenkel.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel onder nummer 41199743

Verslag over het boekjaar 2019

Inhoud

	Pagina
Bestuur en organisatie	5
Meerjarenoverzicht	7
Voorwoord	9
Verslag van het bestuur	
Het pensioenfonds	11
Organisatie pensioenfonds	13
Financiële positie	15
Pensioenregeling	17
Communicatie	18
Beleggingen	20
Actuariële analyse resultaat	22
Uitvoeringskosten	24
Governance	27
Wet- en regelgeving	30
Uitbestedingsbeleid	34
Risicomanagement	34
Vooruitblik 2020	39
Verslag van de Visitatiecommissie	
Samenvatting van de bevindingen van de Visitatiecommissie	41
Reactie van het bestuur op de bevindingen van de Visitatiecommissie	43
Verslag van het Verantwoordingsorgaan	
Oordeel Verantwoordingsorgaan Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V.	45
Reactie van het bestuur op het oordeel van het Verantwoordingsorgaan	46

Pagina

Jaarrekening

Balans per 31 december	48
Staat van baten en lasten	50
Kasstroomoverzicht	51
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	52
Toelichting op de balans per 31 december	57
Toelichting op de staat van baten en lasten	64
Risicoparagraaf	67
Gebeurtenissen na balansdatum	74

Overige gegevens

Bepalingen resultaatbestemming	75
Actuariële verklaring	75
Controleverklaring onafhankelijke accountant	77

Bijlagen

Begrippenlijst	86
----------------	----

Bestuur en organisatie

Samenstelling Bestuur per 31 december 2019

Leden namens de werkgever	Dhr. A.M.J. de Bekker (1946) Dhr. H.M.E. Janssen (1955), voorzitter
Lid namens de werknemers	Dhr. A. Benschop (1962)
Lid namens de pensioengerechtigden	Dhr. E. de Boer (1943)

Verantwoordingsorgaan

Lid namens de werkgever	Dhr. W.F.E. Klaassen (1946)
Lid namens de werknemers	Dhr. E. Dijkshoorn (1967)
Lid namens de pensioengerechtigden	Mevr. J.J.F. Zandvoort – van den Tol (1951)

Visitatiecommissie

Mevr. J. Verhulst (1971)
Dhr. P. van Eekelen (1944)
Dhr. A.C. Tromp (1958)

Externe dienstverlening

Administratie en advies	AZL N.V., Heerlen
Adviserend actuaris	AZL N.V., Heerlen
Waarmerkend actuaris	Willis Towers Watson B.V., Amstelveen
Accountant	KPMG Accountants N.V., Utrecht
Compliance en Privacy officer	P.J.M. Akkermans, Wiedenbroek B.V.
Vermogensbeheerder	BlackRock Investment Management (UK) Limited, Londen
Custodian	State Street Bank and Trust, Amsterdam

Meerjarenoverzicht

	2019	2018	2017	2016	2015
Aantallen					
Actieve deelnemers	2	2	2	2	2
Gewezen deelnemers	302	313	331	347	364
Pensioengerechtigden	455	460	463	465	461
Totaal	759	775	796	814	827
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Toeslagen					
Indexatie actieven ¹⁾	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Indexatie inactieven	0,43%	0,46%	0,22%	0,00%	0,00%
Beleggingen					
Belegd vermogen ²⁾	119.593	107.089	111.016	113.489	105.522
Beleggingsopbrengsten	15.857	-354	1.369	9.313	597
Rendement op basis van total return	15,0%	-0,3%	1,2%	8,8%	0,9%
Reserves					
Algemene reserve	14.759	10.273	12.700	10.138	8.343
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	104.940	96.884	98.258	102.826	98.819
Voorziening niet opgevraagde pensioenen	95	87	109	99	91
Totaal technische voorzieningen	105.035	96.971	98.367	102.925	98.910
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico onderneming	0	0	21	21	19

1) Niet van toepassing vanwege eindloonregeling. Het opgebouwde pensioen groeit mee met de stijging van het loon.

2) Inclusief derivaten opgenomen aan de passivazijde van de balans.

	2019	2018	2017	2016	2015
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	0	0	0	0	1.700 ¹⁾
Pensioenuitkeringen	3.243	3.321	3.305	3.340	3.343
Solvabiliteit en dekkingsgraden ²⁾					
Pensioenvermogen	119.794	107.244	111.067	113.063	107.253
Pensioenverplichtingen	105.035	96.971	98.367	102.925	98.910
Aanwezige dekkingsgraad ³⁾	114,1%	110,6%	112,9%	109,8%	108,4%
Beleidsdekkingsgraad ⁴⁾	112,3%	113,4%	112,1%	108,8%	107,8%
Vereiste dekkingsgraad	114,1%	114,6%	115,7%	111,4%	111,8%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,0%	104,0%	104,0%	104,0%	104,0%

1) Dit betreft een additionele storting ad. € 1,7 miljoen door de werkgever in januari 2016.

2) Voor de berekening van de dekkingsgraad wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

3) De dekkingsgraad wordt berekend door het pensioenvermogen (totaal van de activa minus kortlopende schulden) te delen door de technische voorzieningen. Per 1 januari 2015 wordt de actuele dekkingsgraad op een nieuwe methodiek berekend door rekening te houden met het totale vermogen en de totale voorzieningen van het pensioenfonds. Dit betekent dat vanaf 2015 het pensioenvermogen en de pensioenverplichtingen zijn verhoogd met respectievelijk de beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers.

4) De beleidsdekkingsgraad is bepaald als de 12-maands gemiddelde dekkingsgraad waarbij voor het einde van een kwartaal de dekkingsgraad wordt gebruikt zoals gerapporteerd in de K-Staten DNB en voor het einde van het jaar de dekkingsgraad wordt gebruikt zoals gerapporteerd in de J-staten DNB.

Voorwoord

In dit bestuursverslag over het boekjaar 2019 legt het bestuur van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. (in de rest van dit verslag spreken we meestal kortweg over Pensioenfonds Henkel, het pensioenfonds of het fonds) verantwoording af over het gevoerde beleid en wordt inzicht gegeven in de (financiële en pensioen-gerelateerde) ontwikkelingen bij het fonds en de situatie aan het einde van het verslagjaar. De verantwoording voor wat betreft het financiële deel is daarnaast ook terug te vinden in de jaarrekening.

Zoals vorig jaar al in het bestuursverslag gemeld werd eind 2018 een stip op de horizon zichtbaar, inhoudende een mogelijke liquidatie van het pensioenfonds. Het initiatief daarvoor lag in eerste instantie bij de sponsor (Henkel Nederland B.V.). In het verslagjaar heeft het bestuur veel werk verzet om dichterbij die stip op de horizon te komen. Zo heeft het bestuur met de hulp van een externe partij alle toekomstige uitvoeringsmogelijkheden in kaart gebracht en uiteindelijk, op basis van verschillende criteria, een keuze gemaakt. De voorkeur gaat uit naar het overdragen van de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenen naar een verzekeraar. Ook heeft het bestuur een ondergrens gedefinieerd voor wat betreft de bij zo'n overdracht gewenste verhoging van de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenen. Daarmee wordt naar de overtuiging van het bestuur op een evenwichtige wijze invulling gegeven aan de belangenafweging voor de deelnemers in ons fonds. Ook vond er in 2019 diverse malen overleg plaats met de sponsor over zijn eventuele financiële bijdrage om de ondergrens te bereiken en een liquidatie van het fonds mogelijk te maken. Daaruit is gebleken dat voor de sponsor bepalend is wat de gevolgen zijn voor diens winst- en verliesrekening. Het bestuur heeft dan ook moeten constateren dat een bijdrage van de sponsor geen vanzelfsprekendheid zal zijn. Al met al zijn er belangrijke stappen gezet om het pad naar een eventuele liquidatie van het fonds in kaart te brengen, maar heeft het bestuur aan het einde van het verslagjaar ook moeten concluderen dat een liquidatie nog niet direct voor het grijpen ligt. Dat hield niet alleen verband met de beperkte mogelijkheden vanuit de sponsor, maar ook met de eigen financiële situatie van het fonds.

Die eigen financiële situatie wordt vooral gemeten aan de hand van de (beleids)dekkingsgraad. Aan het begin van het boekjaar bedroeg de beleidsdekkingsgraad (de gemiddelde DNB dekkingsgraad van de laatste 12 maanden) 113,4%. Aan het einde van het jaar was deze beleidsdekkingsgraad teruggelopen tot 112,3%. Die verslechtering was een gevolg van de tot eind augustus, in vergelijking met een jaar eerder, steeds verder dalende maandelijkse dekkingsgraden. En dat was weer een gevolg van de almaar dalende rente. Na augustus trad gelukkig een herstel op en zo eindigde de DNB maanddekkingsgraad het jaar op 114,1%.

De beleidsdekkingsgraad van 112,3% per eind 2019 betekende ook dat het bestuur een, zij het beperkte, toeslag op de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen kon verlenen. Wet- en regelgeving beletten het bestuur om de prijsinflatie volledig te compenseren. Daardoor bleef de verhoging van de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2020 beperkt tot 0,43%.

In de tweede helft van 2019 heeft het bestuur ook een aanvang gemaakt met een alternatief plan voor het geval dat de liquidatie van het pensioenfonds niet op korte termijn zou kunnen worden gerealiseerd. De druk op het in omvang kleine bestuur is namelijk ook in dit verslagjaar verder toegenomen. Daarvoor zorgde met name ook de nieuwe wetgeving uit hoofde van IORP II, die nieuwe functies binnen een pensioenfondsbestuur vereist en aanvullende maatregelen op het terrein van functiescheiding nodig maakt. Het bestuur heeft daarom de bestuurlijke inrichting, ook wel 'governance' genoemd, tegen het licht gehouden en besluiten genomen met het oog op de toekomstige bestuurlijke inrichting. Elders in dit bestuursverslag gaan wij daar uitgebreider op in.

Op deze plek vragen wij ook al aandacht voor de aan het einde van het bestuursverslag opgenomen "Vooruitblik 2020". De uitbraak van het Covid-19 virus leidt niet alleen tot een ontwrichting van onze samenleving, maar heeft ook tot uitzonderlijk zwaar weer op de financiële markten geleid. De dekkingsgraad van het pensioenfonds heeft in de eerste maanden van 2020 dan ook een forse daling laten zien. De kansen op een spoedige overdracht van de verplichtingen naar een verzekeraar en de daaropvolgende liquidatie van het pensioenfonds zijn daardoor aanmerkelijk kleiner geworden.

Zoals gebruikelijk verwijzen wij hier ook al naar de aan het einde van dit bestuursverslag opgenomen begrippenlijst, want bij de behandeling van de verschillende onderwerpen kan helaas niet altijd worden ontkomen aan het gebruik van vaktermen.

Verslag van het bestuur

Het pensioenfonds

Introductie

Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. is een ondernemingspensioenfonds en verbonden aan de onderneming Henkel Nederland B.V. Het pensioenfonds heeft de stichting als rechtsvorm, werd opgericht in augustus 1943 en is statutair gevestigd in Amsterdam. In overeenstemming met de statuten wordt hierbij verslag uitgebracht over het boekjaar 2019. De in het verslag vermelde bedragen zijn, tenzij dit anders is aangegeven, steeds vermeld in duizenden euro's.

Doelstelling

Doelstelling van het pensioenfonds is het verzekeren van een ouderdoms- en nabestaandenpensioen ten behoeve van de (gewezen) deelnemers. Het ouderdomspensioen gaat, tenzij gebruik wordt gemaakt van een in 2015 geïntroduceerde mogelijkheid tot uitstel, in op de reglementaire pensioendatum, zijnde op 65-jarige leeftijd, en is een aanvulling op de AOW-uitkering die door de overheid wordt uitbetaald. Het nabestaandenpensioen wordt in geval van overlijden van de (gewezen) deelnemer aan diens nagelaten betrekkingen (partner en/of kinderen) uitgekeerd. Bij arbeidsongeschiktheid van de deelnemer kan de pensioenverzekering worden voortgezet.

Vanaf 1 augustus 2012 is de opbouw van regulier ouderdoms- en nabestaandenpensioen voor de op dat moment nog actieve deelnemers geëindigd, omdat de aan het pensioenfonds verbonden werkgever Henkel Nederland B.V. per die datum voor al zijn werknemers een nieuwe pensioenregeling heeft geïntroduceerd, waarvan de uitvoering niet bij pensioenfonds Henkel is ondergebracht. Vanaf 1 januari 2004 was de door het pensioenfonds uitgevoerde pensioenregeling overigens reeds gesloten en werden geen nieuwe deelnemers meer tot het pensioenfonds toegelaten.

Missie, visie en strategie

Gedurende 2019 heeft het bestuur wederom haar missie, visie en strategie geëvalueerd. Dit heeft niet geleid tot materiële wijzigingen. Er zijn slechts enkele kleine tekstuele aanpassingen doorgevoerd.

De missie, visie en strategie zijn voor alle doelstellingen die het fonds nastreeft en inspanningen die het fonds daarbij betracht, leidend.

In de missie is beschreven waarvoor het fonds staat, wat de bestaansgrond is en welke waarden en identiteit het fonds kenmerken. De missie van Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. is als volgt geformuleerd:

Missie

Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. wil een goede invulling geven aan de uitvoering van de pensioenregeling die door de sponsor (Henkel Nederland B.V.) bij het pensioenfonds is ondergebracht. De uitvoering van de regeling dient correct, maatschappelijk verantwoord en (kosten)efficiënt te geschieden en in de besluitvorming staat een evenwichtige afweging van de belangen van de verschillende stakeholders centraal. Het streven is een duurzame en betrouwbare situatie te creëren waarin de financiële verplichtingen nagekomen en de ambities waargemaakt zullen worden.

In de visie wordt beschreven waarvoor het fonds gaat, welke zienswijze, welk toekomstbeeld ten grondslag ligt aan het handelen van het fonds. De visie van Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. is als volgt geformuleerd:

Visie

In de pensioensector volgen de veranderingen elkaar de laatste jaren in een steeds hoger tempo op. Deze veranderingen, de toegenomen onzekerheid over de hoogte en het moment van pensionering en de ongunstige berichtgeving over de financiële situatie van pensioenfondsen, veelal gepaard gaand met geen of slechts gedeeltelijke indexatie, hebben het vertrouwen in pensioenfondsen geen goed gedaan.

Het bestuur verwacht dat de hiervoor genoemde ontwikkelingen ook in de komende jaren hun weerslag zullen hebben op de omgeving van pensioenfondsen. Zo zal de introductie van een nieuw pensioenstelsel wederom tot belangrijke wijzigingen in wet- en regelgeving leiden. Verder wordt verwacht dat de trend van steeds zwaardere (kwaliteits)eisen op het terrein van de governance, het risicomanagement en het toezicht zal doorzetten. Dit alles vraagt om extra inspanningen van het bestuur en zet de zoektocht naar geschikte mensen (met name als het gaat om het hebben van een “Henkel achtergrond”) die zitting in het bestuur of andere pensioenfondsen kunnen nemen onder druk. Tegelijkertijd zorgen deze ontwikkelingen ervoor dat de totale uitvoeringskosten waarschijnlijk alleen maar nog verder zullen stijgen.

Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. is op grond van de hiervoor geschetste verwachte ontwikkelingen en de verwachte krimp van het deelnemersbestand onveranderd van mening dat het in stand houden van het fonds op termijn niet wenselijk zal zijn en zal zich, in nauwe samenwerking met en ondersteuning van de sponsor, onverminderd voorbereiden op een liquidatie in de toekomst en het zoeken van een duurzaam en betrouwbaar alternatief voor de uitvoering van haar verplichtingen op de lange termijn.

Tegenover deze liquidatie op termijn staat de wetenschap dat de sponsor vooralsnog het moment niet rijp acht om deze liquidatie financieel te ondersteunen, zodanig dat een structurele (gedeeltelijke) indexatie van de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenen kan worden bekostigd. Daarom is het bestuur genooddaakt om zijn eigen verantwoordelijkheid te nemen en in al zijn handelingen uit te gaan van een ‘going concern’ situatie. Voor het bestuur is het een grote steun dat de sponsor zich in de voorbije jaren een uiterst betrokken en betrouwbare partner heeft getoond. Dat blijkt uit de afgegeven bijstortingsgarantie, en het feit dat nagenoeg alle uitvoeringskosten (inclusief de kosten van het vermogensbeheer) door de sponsor worden vergoed.

In de strategie wordt beschreven welk meerjarenplan het fonds heeft vastgesteld om de visie en missie te kunnen realiseren. De strategie van Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. is als volgt geformuleerd:

Strategie

Zoals in de visie beschreven gaat het bestuur uit van een ‘going concern’ situatie, waarbij tegelijkertijd het uiteindelijke doel van liquidatie van het pensioenfonds, niet uit het oog wordt verloren. Met het oog op de ‘going concern’ situatie heeft het bestuur er – door een begin 2018 doorgevoerde wijziging van het strategisch beleggingsbeleid – voor willen zorgen dat de deelnemers ook op de kortere termijn betere uitzichten op indexatie verkrijgen, die meer in lijn liggen met de toeslagambitie. Deze wijziging van het strategisch beleggingsbeleid zal moeten resulteren in een hogere verwachte gemiddelde indexatie en tevens moeten bijdragen aan een financiële positie die de liquidatie van het fonds op eigen kracht mogelijk maakt.

Andere strategische wijzigingen voorziet het bestuur op dit moment niet. Voor de uitvoering van alle verdere werkzaamheden (zowel binnen het bestuur alsook bij de uitbestedingspartijen), de beheersing van risico's en het op peil houden van de geschiktheid zal het bestuur uitgaan van de ‘going concern’ gedachte. Alhoewel de sponsor de uitvoeringskosten nagenoeg volledig voor zijn rekening neemt, zal het bestuur steeds aandacht hebben voor een (kosten)efficiënte uitvoering van de pensioenregeling. Dat laat onverlet dat alle kosten die in een ‘going concern’ situatie noodzakelijkerwijs gemaakt moeten worden, ook daadwerkelijk gemaakt zullen worden.

Organisatie pensioenfonds

Bestuur

De bestuurlijke organisatie is in 2019 niet gewijzigd. Het bestuur van het fonds bestaat uit vier leden, die uit hun midden een voorzitter hebben benoemd. Twee van deze bestuurders vertegenwoordigen de werkgever en twee bestuurders vertegenwoordigen de werknemers. Binnen de werknemersvertegenwoordiging maakt één gepensioneerde deel uit van het bestuur. De bestuurders ontvangen, met uitzondering van de bestuurder namens de gepensioneerden, geen bezoldiging vanuit het pensioenfonds. Bestuurders welke niet in dienst zijn van Henkel Nederland B.V. ontvangen voor zover zij door de werkgever zijn voorgedragen, voor hun werkzaamheden een bezoldiging van Henkel Nederland B.V.. De exacte samenstelling van het bestuur en de overige fondsorganen is aan het begin van dit bestuursverslag in het hoofdstuk "Bestuur en organisatie" terug te vinden.

(Waarnemend) Sleutelfunctiehouders

Het bestuur heeft begin 2019 besloten tot benoeming van de heer A.M.J. de Bekker tot waarnemend sleutelfunctiehouder interne audit. Eerder had het bestuur de heer H.M.E. Janssen reeds benoemd tot waarnemend sleutelfunctiehouder risicobeheer en de heer T.J.R. Veerman, tevens certificerend actuaire van het fonds, tot sleutelfunctiehouder actuariële functie. Voor een uitgebreidere beschrijving van de verplichting tot het benoemen van sleutelfunctiehouders wordt verwezen naar het hoofdstuk "Governance".

Visitatiecommissie

Het intern toezicht van het fonds wordt uitgeoefend door een Visitatiecommissie. Voor de samenstelling van de Visitatiecommissie wordt verwezen naar het hoofdstuk "Bestuur en organisatie". In 2019 is de samenstelling van de Visitatiecommissie niet gewijzigd.

Naar aanleiding van de opdracht daartoe heeft de Visitatiecommissie in de periode januari tot en met april 2020 haar visitatie uitgevoerd. De bevindingen van de Visitatiecommissie zijn neergelegd in een visitatierapport. Het bestuur heeft de conceptversie van dit rapport met de Visitatiecommissie besproken. De definitieve versie van dat rapport heeft het bestuur in <april/mei> 2020 ontvangen. De samenvatting van de bevindingen die de Visitatiecommissie aan het bestuur heeft gerapporteerd, wordt in het voorliggende bestuursverslag over 2019 gepubliceerd omdat de visitatie voornamelijk betrekking had op dat jaar. Het bestuur zal ook dit jaar daar waar nodig actiepunten formuleren naar aanleiding van de in het visitatierapport vermelde aanbevelingen en contact met de Visitatiecommissie onderhouden omtrent de opvolging van deze actiepunten.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft een Verantwoordingsorgaan ingesteld dat voldoet aan de Pensioenwet. De taken en bevoegdheden van dit orgaan evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en in het reglement van het Verantwoordingsorgaan. Ook voor de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan, waarin de werkgever, de werknemers en de pensioengerechtigden vertegenwoordigd zijn, wordt verwezen naar het hoofdstuk "Bestuur en organisatie".

De samenstelling van het Verantwoordingsorgaan bleef in 2019 ongewijzigd. Leden van het Verantwoordingsorgaan, die geen dienstverband bij Henkel Nederland B.V. hebben, ontvangen op grond van het vastgestelde beloningsbeleid een vergoeding.

In dit verslagjaar wordt separaat (zie inhoudsopgave) verslag gedaan van de bevindingen van het Verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2019 gevoerde beleid. Tevens is de reactie hierop van het bestuur opgenomen.

Uitbestede werkzaamheden

Administratie

Als administrateur voor het pensioenfonds zorgt AZL N.V. (hierna: AZL) voor de pensioen- en deelnemersadministratie, de financiële administratie en de verslaglegging.

Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan BlackRock. State Street is als custodian aangesteld.

Advisering en certificering

Het bestuur heeft de bestuursadvisering en -ondersteuning uitbesteed aan AZL. In het verslagjaar zijn de adviserende actuariële werkzaamheden uitgevoerd door AZL.

De controle van de jaarrekening is toevertrouwd aan KPMG. De actuariële certificering is belegd bij Willis Towers Watson.

Financiële positie

(Beleids)dekkingsgraad

Sinds de invoering van het nFTK op 1 januari 2015 is de beleidsdekkingsgraad wettelijk gezien leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de feitelijke DNB dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder een momentopname. Alle beleidsmaatregelen moeten gebaseerd zijn op deze beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad van Pensioenfonds Henkel bedroeg ultimo 2019 112,3% (ultimo 2018 was dit 113,4%).

Het verloop van de feitelijke dekkingsgraad in het verslagjaar zag er als volgt uit:

	Pensioen vermogen	Technische voorziening	Feitelijke dekkings- graad 2019
Primo	107.244	96.971	110,6%
Beleggingsopbrengsten	15.857	11.402	3,0%
Kosten	-65	-65	0,0%
Uitkeringen	-3.244	-3.266	0,4%
Kanssystemen	0	-349	0,4%
Toeslagverlening	0	374	-0,4%
Overige mutaties TV	0	-32	0,0%
Andere oorzaken	2	0	0,1%
Ultimo	119.794	105.035	114,1%

Reële dekkingsgraad en marktwaardedekkkingsgraad

Naast de beleidsdekkingsgraad is de reële dekkingsgraad een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het pensioenfonds. In de berekening van de reële dekkingsgraad wordt ook de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Daardoor worden de totale pensioenverplichtingen van het pensioenfonds dus hoger. In deze wettelijk verplichte berekening wordt gerekend met een vaste inflatie van 1,9% per jaar, rekening houdend met een ingroeipad.

Ultimo 2019 bedroeg de reële dekkingsgraad 91,0% (ultimo 2018 was dit 92,9%). Ultimo 2019 bedroeg de marktwaardedekkkingsgraad (de waarde van de beleggingen en de waarde van de verplichtingen worden dan beide berekend met behulp van de marktrente) 111,2% (ultimo 2018: 109,2%).

Vereist eigen vermogen en herstelplan

Het vereist eigen vermogen bedroeg per 31 december 2019 114,1% en was daarmee iets lager dan een jaar eerder (114,6%). Deze daling is met name toe te schrijven aan de daling van de rente. Daardoor hoeft het pensioenfonds minder buffers aan te houden uit hoofde van het renterisico. Aangezien de beleidsdekkingsgraad van Pensioenfonds Henkel onder de vereiste dekkingsgraad ligt is er, evenals in voorgaande jaren, sprake van een reservetekort. Indien sprake is van een reservetekort, is een pensioenfonds verplicht om een herstelplan op te stellen en dat in te dienen bij De Nederlandsche Bank (DNB).

Het fonds heeft in het eerste kwartaal van 2019 een herstelplan opgesteld en ingediend. Daarin is vastgelegd welke maatregelen worden ingezet om binnen twee jaar het niveau van het vereist eigen vermogen te bereiken. In het ingediende herstelplan is geen maatregel tot korten van pensioenaanspraken en -rechten opgenomen. Informatie over ons herstelplan kunt u vinden op de website van het fonds. DNB heeft ingestemd met dit ingediende herstelplan.

Omdat eind 2019 nog steeds sprake was van een reservetekort, is in het eerste kwartaal van 2020 opnieuw een herstelplan bij DNB ingediend. Zodra DNB dit herstelplan heeft goedgekeurd zal hier nadere informatie over worden verstrekt op onze website.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets, die een pensioenfonds op basis van de geldende wet- en regelgeving jaarlijks vóór 1 juli moet uitvoeren, toetst de financiële opzet van het fonds en toetst of het verwachte pensioenresultaat voldoet aan de door het fonds zelf gestelde normen onder meerdere scenario's. Deze normen worden door het bestuur van een pensioenfonds vastgesteld aan de hand van een zogenoemde aanvangshaalbaarheidstoets. De scenario's die een pensioenfonds in een (aanvangs)haalbaarheidstoets moet doorrekenen, worden door DNB voorgeschreven. Het pensioenresultaat is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Het pensioenfonds zelf definieert hoe ver het pensioenresultaat mag wegzakken. Blijkt uit de haalbaarheidstoets dat het verwachte pensioenresultaat niet voldoet aan deze eigen norm, dan moet dit gecommuniceerd worden aan de achterban én sociale partners.

In de (aanvangs)haalbaarheidstoets wordt een projectie van de financiële situatie van het pensioenfonds voor een lange periode (60 jaar) gemaakt voor 2.000 economische scenario's. De (aanvangs)haalbaarheidstoets heeft als doel inzicht te geven in:

- de gevolgen van de financiële opzet van het fonds;
- de verwachtingen en risico's, met name ten aanzien van koopkrachtbehoud;
- de consistentie en evenwichtigheid van het beleid;
- de haalbaarheid en consistentie van het premiebeleid (dit aspect is voor Pensioenfonds Henkel niet meer van toepassing);
- de herstelkracht van het fonds.

Bij belangrijke beleidswijzigingen is een pensioenfonds verplicht om een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets uit te voeren.

Voor Pensioenfonds Henkel vormde de per 1 februari 2018 geïmplementeerde wijziging van het strategisch beleggingsbeleid aanleiding om een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets uit te voeren. Naar aanleiding van de uitkomsten van deze nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets heeft het bestuur nieuwe ondergrenzen vastgesteld, die overigens maar in geringe mate afwijken van de eerder vastgestelde ondergrenzen. De grenzen zijn als volgt vastgesteld:

1. de ondergrens voor het verwacht pensioenresultaat uitgaande van een financiële positie waarbij bij aanvang wordt voldaan aan de hoogte van het vereist eigen vermogen bedraagt 78,1%;
2. de ondergrens voor het verwacht pensioenresultaat uitgaande van de feitelijke financiële positie bedraagt eveneens 78,1%;
3. de maximale afwijking van het verwacht pensioenresultaat bij het slechtweersscenario uitgaande van de feitelijke financiële positie bedraagt 28,3%.

Met bovenstaande uitkomsten en ondergrenzen werd bij de aanvangshaalbaarheidstoets aan alle normen voldaan. Met de uitvoering van de jaarlijkse haalbaarheidstoets over 2019 heeft het bestuur aangetoond dat nog steeds aan de hiervoor vermelde grenzen (1) en (3) wordt voldaan:

- Het verwachte pensioenresultaat, startend vanuit de feitelijke beleidsdekkingsgraad per 1 januari 2019 (112,1%), bedraagt 100,7% (vastgestelde ondergrens 76,8%).
- Het verwachte pensioenresultaat startend vanuit de vereiste dekkingsgraad hoeft enkel opnieuw te worden berekend in geval van een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets. Dit was in 2019 niet het geval.
- Startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt de afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slecht weer scenario (het 5% percentiel) 11,1% en dat is lager dan het vastgestelde maximum van 28,3%.

Pensioenregeling

Karakteristieken van de regeling

De pensioenregeling van Pensioenfonds Henkel zag er op 31 december 2019 op hoofdlijnen als volgt uit, met dien verstande dat de reguliere pensioenopbouw vanaf 1 augustus 2012 is geëindigd:

Pensioensysteem	Eindloon
Pensioenrichtleeftijd	65 jaar
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	1,327%
Hoogte partnerpensioen	70% van het ouderdomspensioen
Partnerpensioen	Opbouwbasis
Maximum pensioengevend jaarsalaris	€ 107.593,00
Franchise	€ 15.599,00
Maximum pensioengrondslag	€ 91.994,00
Pensioenpremie	N.v.t.

De door het pensioenfonds uitgevoerde pensioenregeling kent overigens ook een zogenoemde vroegpensioenregeling. Deze regeling maakt het mogelijk om al vóór de pensioenrichtleeftijd van 65 jaar een pensioenuitkering te ontvangen. Voor het actuele pensioenreglement wordt verwezen naar de website van het fonds: www.pensioenfondshenkel.nl.

Premiebeleid

Artikel 128 van de Pensioenwet schrijft voor dat de door een pensioenfonds te ontvangen premie ten minste gelijk dient te zijn aan de conform de ABTN vastgestelde kostendeekkende premie. Omdat het pensioenfonds sinds 1 augustus 2012 geen opbouw van aanspraken meer kent, is een toetsing niet meer van toepassing op het fonds.

Toeslagbeleid en toeslagverlening

Het bestuur beslist elk jaar of en in hoeverre de pensioenen en de aanspraken kunnen worden verhoogd. De voorwaardelijke verhoging (toeslagverlening) wordt betaald uit extra rendement op de beleggingen. Het bestuur houdt bij de besluitvorming ten aanzien van het verlenen van toeslagen als maatstaf de stijging van de Afgeleide Consumentenprijsindex alle bestedingen in de periode oktober-oktober voorafgaand aan 1 januari van het betreffende jaar aan, zoals het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) die meet. Daarnaast wordt in de besluitvorming rekening gehouden met de systematiek van de toekomstbestendige indexering overeenkomstig de vereisten van het FTK.

Hoogte beleidsdekkingsgraad	Hoogte toeslagen
Beleidsdekkingsgraad lager dan 110%	Geen toeslagen
Beleidsdekkingsgraad hoger dan 110%, maar lager dan dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening kan plaatsvinden op basis van toekomstbestendigheidseis. (niveau ultimo 2019 = 123,3%)	Gedeeltelijke toeslagverlening, conform rekenregels FTK, rekening houdend met 6,75% rente.

Hoogte beleidsdekkingsgraad	Hoogte toeslagen
Beleidsdekkingsgraad hoger dan dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening kan plaatsvinden op basis van toekomstbestendigheidseis. (niveau ultimo 2019 = 123,3%)	Volledige toeslagverlening. Tevens mogelijkheid van inhalen van sinds 1-8-2012 niet toegekende toeslagen, waarbij maximaal 1/5 ^e van het vermogen dat daarvoor beschikbaar is (vermogen boven de eerste beleidsdekkingsgraad voor volledige toeslagverlening) mag worden gebruikt.

Gezien de huidige financiële positie is de verwachting dat op de (middel)lange termijn circa 50% van de genoemde prijsindex door middel van toeslagen kan worden gecompenseerd.

Het bestuur heeft, conform het toeslagbeleid zoals vastgelegd in de ABTN en de regels van toekomstbestendig indexeren, besloten om de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2020 met 0,43% te verhogen. Dit is op basis van de geldende wet- en regelgeving tevens de maximaal toe te kennen toeslag. De maximaal toe te kennen toeslag vloeit voort uit de regels voor toekomstbestendig indexeren. Hiervoor is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds bepalend. De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2019, op basis waarvan het bestuur dit besluit heeft genomen, bedroeg op basis van voorlopige cijfers 112,3%.

De prijzen (Afgeleide Consumentenprijsindex alle bestedingen) stegen volgens het CBS in de periode oktober 2018 tot en met september 2019 met 1,73%.

Cumulatieve gemiste indexatie per 1-1-2020

Het bestuur heeft in 2018 besloten om de cumulatieve achterstand op toeslagverlening te bepalen op basis van de gemiste toeslag vanaf (ultimo) 2012 omdat het pensioenfonds vanaf dat jaar gesloten werd voor nieuwe pensioenopbouw. Tot dan werd de gemiste indexatie beperkt tot de niet toegekende toeslagen over de afgelopen 5 jaar. Als de financiële positie, dat wil zeggen de beleidsdekkingsgraad, voldoende sterk is mag een pensioenfonds in het verleden gemiste indexaties door middel van inhaalindexatie repareren. De cumulatieve gemiste indexatie op toeslagverlening bedroeg op basis van het nieuwe beleid inzake inhaalindexaties per eind 2018 7,70%. Over 2019 bedroeg de gemiste indexatie 1,30% (zijnde het verschil tussen de gehanteerde maatstaf voor de stijging van de prijzen van 1,73% en de verleende toeslag van 0,43% per 1 januari 2020).

Daarmee komt de cumulatieve gemiste indexatie voor de inactieve deelnemers per 1 januari 2020 uit op 9,10% (gemeten vanaf ultimo 2012).

Communicatie

Communicatiebeleidsplan

Het bestuur heeft de jaarkalender communicatie geactualiseerd. De centrale communicatiedoelstelling is ongewijzigd gebleven en houdt in dat het fonds er naar streeft tijdig, duidelijk, evenwichtig en correct de doelgroepen binnen het fonds te informeren. Het fonds wil dat de betrokkenen erop vertrouwen dat hun pensioen in goede handen is. Daarnaast levert de communicatie een positieve bijdrage aan het imago van het fonds (kernwaarden: betrouwbaar, verantwoordelijk, pragmatisch en duurzaam). Het fonds voldoet aan de eisen die gesteld worden in de Wet pensioencommunicatie. Het heeft niet de ambitie om aanvullende communicatiemiddelen te ontwikkelen. Het sluit de inzet van aanvullende communicatiemiddelen echter niet uit. Daar waar dat nodig is, gaat het fonds hier op een pragmatische manier mee om. Bestaande middelen zet het fonds zo optimaal mogelijk (kostenefficiënt) in.

Communicatie deelnemers, pensioengerechtigden en slapers

Om te voldoen aan de (tweede fase van de) Wet pensioencommunicatie heeft Pensioenfonds Henkel in 2016 een website ontwikkeld. Naast de berichtgeving via de website, die zowel algemene als fondsspecifieke berichten bevat en toegang verschaft tot diverse fondsdocumenten en persoonlijke overzichten, ontvingen de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden in 2018 een in een nieuw jasje gestoken nieuwsbrief waarin onder andere werd ingegaan op de financiële situatie van het pensioenfonds en het toeslagbesluit. Op 28 november 2019 werd de jaarlijkse Algemene Vergadering van Verzekerden gehouden. De uitnodigingen die daartoe werden verstuurd, zijn sinds 2018 anders vorm gegeven. Met veel genoegen constateerde het bestuur dat de opkomst op de jaarlijkse Algemene Vergadering van Verzekerden in dit verslagjaar verder was gestegen.

Werkgeverscommunicatie

De communicatie met de werkgever vindt op ad hoc basis plaats als ontwikkelingen bij het pensioenfonds daar aanleiding toe geven. Met het oog op de toekomst van het fonds is er in het verslagjaar op diverse momenten overleg met de werkgever geweest.

Pensioen 1-2-3 en Pensioenvergelijker

Pensioen 1-2-3 is een communicatiemiddel dat ieder pensioenfonds op grond van de Wet pensioencommunicatie moet gebruiken. Dit document bestaat uit drie lagen. De deelnemer krijgt gelaagde informatie over zijn pensioenregeling. Laag 1 bevat een beknopte weergave van de pensioenregeling. In laag 2 worden de onderdelen uit laag 1 uitgebreider beschreven. Laag 3 bestaat uit documenten die bij de regeling horen, bijvoorbeeld het pensioenreglement. De Pensioen 1-2-3 van Pensioenfonds Henkel is op de website te vinden.

Ook is voor deelnemers de Pensioenvergelijker beschikbaar. De Pensioenvergelijker is een checklist die de deelnemer helpt om twee regelingen met elkaar te vergelijken. Hoewel het niet wettelijk verplicht is, heeft Pensioenfonds Henkel de Pensioenvergelijker al gevuld met informatie over de eigen pensioenregeling. Deze is terug te vinden op de website van het pensioenfonds.

Pensioenregister

Het Pensioenregister, www.mijnpensioenoverzicht.nl, is een digitaal platform dat het voor burgers mogelijk maakt om via één ingang een totaaloverzicht te krijgen van alle bij pensioenfondsen en pensioenverzekeraars in collectieve regelingen opgebouwde pensioenaanspraken alsmede de AOW-uitkering. Pensioenfonds Henkel ververst vier keer per jaar de gegevens voor het Pensioenregister.

UPO

Met ingang van dit verslagjaar wordt het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) voor gewezen deelnemers jaarlijks (digitaal) ter beschikking gesteld. Het UPO kan worden geraadpleegd op het besloten gedeelte van de website van het pensioenfonds. Vanaf 2020, dat wil zeggen UPO's met een peildatum in 2020, zal het UPO worden uitgebreid met een navigatiemetafoor, waarmee de deelnemers over het bereikbare pensioen en de gewezen deelnemers over het opgebouwde pensioen in drie scenario's (pessimistisch, neutraal en optimistisch) worden geïnformeerd.

Beleggingen

Ontwikkeling portefeuille

De waarde van de portefeuille en de verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën aan het einde van het jaar ten opzichte van de situatie aan het begin van het jaar wordt weergegeven in de toelichting op de balans. Ten opzichte van ultimo 2018 heeft het belegd vermogen (inclusief lopende intrest en liquide middelen) een stijging van € 12,5 miljoen laten zien, van € 107 miljoen ultimo 2018 tot € 119,5 miljoen ultimo 2019. De performance van de portefeuille was over 2019 positief en bedroeg 15,0%.

Portefeuillebeheer

BlackRock beheert het vermogen van pensioenfondsen Henkel. De vastrentende waarden portefeuille heeft vooral het doel om de verplichtingen af te dekken. Hiermee vermindert het pensioenfonds het renterisico. Daarnaast is het secundaire doel om een hoger rendement te behalen dan de waardetoeename van de pensioenverplichtingen.

Van de aandelenportefeuille wordt ongeveer 80% belegd in ontwikkelde gebieden en 20% in opkomende landen (emerging markets). Voor beide gebieden wordt gebruik gemaakt van een beleggingsfonds waarop een maatschappelijk verantwoord beleggen filter van toepassing is. BlackRock heeft de principes voor verantwoord beleggen van de Verenigde Naties (UNPRI) ondertekend. De aandelenportefeuille wordt passief belegd. In de vastrentende waarden portefeuille wordt (gedeeltelijk) actief belegd.

Strategisch beleggingsbeleid

In het strategische beleggingsbeleid, dat voor het laatst is gewijzigd per 1 februari 2018, wordt 80% in vastrentende waarden belegd en 20% in zakelijke waarden (aandelen). De strategische afdekking van het renterisico bedraagt 65%.

Beleggingsresultaten 2019

Op de beleggingen werd over 2019 een resultaat behaald van 15,0% ten opzichte van de benchmark rendement van 14,9%. Het overrendement ten opzichte van de benchmark is te danken aan positieve actieve resultaten van de credit fondsen en overrendement in de ontwikkelde landen portefeuille door belastingterugvorderingen.

Het gehanteerde strategische beleggingsbeleid is ongewijzigd gebleven sinds de aanpassing per 1 februari 2018. De portefeuille bestaat uit 40% Europese staatsobligaties, 40% bedrijfsobligaties -gelijk verdeeld over een Europees en wereldwijd mandaat en 20% aandelen -verdeeld in 4% opkomende markten en 16% ontwikkelde markten.

De doelstelling van de Europese staatsobligatie portefeuille samen met de bedrijfsobligatie portefeuilles is het afdekken van een gedeelte van het renterisico van de verplichtingen van het pensioenfonds. Met deze constructie wordt getracht 65% van het renterisico af te dekken.

Gedurende het jaar zijn er geen significante wijzigingen aangebracht in de beleggingsfondsen die gebruikt worden. Echter, is er op advies van BlackRock wel een positie in een Oostenrijkse staatsobligatie opgenomen in de LDI-portefeuille, toen de rentes in de zomerperiode sterk daalden.

Ultimo 2019 was de beleggingsportefeuille op de volgende wijze onderverdeeld:

Aandelenportefeuille ontwikkelde markten:	17,3%
Aandelenportefeuille opkomende markten:	3,8%
Europese staatsobligaties:	39,7%
Europese bedrijfsobligaties:	19,7%
Global bedrijfsobligaties:	19,5%
Cash:	0,0%

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

Een pensioenfonds dat belegt in een onderneming kan ongewenst te maken krijgen met negatieve effecten van die onderneming (of de keten daarachter) op de samenleving of het milieu. Vanaf 1 januari 2013 geldt al een wettelijk verbod op het (laten) uitvoeren van transacties, het verstrekken van leningen of verwerven van niet vrij verhandelbare deelnemingen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, distributie of verkoop van clustermunie of cruciale onderdelen daarvan. Het genoemde wettelijk verbod geldt in formele zin niet voor transacties in door derden beheerde beleggingsinstellingen en indices waarbij de producenten van clustermunie en/of daarbij betrokken ondernemingen, minder dan 5% van de waarde van die beleggingsinstelling of index vertegenwoordigen.

Dat wil echter zeker niet zeggen dat het bestuur ESG onbelangrijk vindt. In de voorbije jaren is hierover meermaals met de vermogensbeheerder van gedachten gewisseld en inmiddels geldt voor alle aandelenbeleggingen dat deze via beleggingsfondsen plaatsvinden die een ESG 'screening' toepassen. Op grond van die screening worden niet alleen ondernemingen op het gebied van controversiële wapens uitgesloten, maar bijvoorbeeld ook onderneming op het gebied van kolenmijnbouw of die betrokken zijn bij de productie van tabaksproducten. Door het selecteren van beleggingsfondsen die ESG screening toepassen wordt getracht invulling te geven aan een beleggingsbeleid waarbij rekening wordt gehouden met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Het bestuur zal het beleid van BlackRock hierover blijven monitoren. Verder heeft het bestuur in het verslagjaar een eigen ESG-beleid vastgesteld. De uitgangspunten die in dit ESG-beleid zijn opgenomen, luiden als volgt:

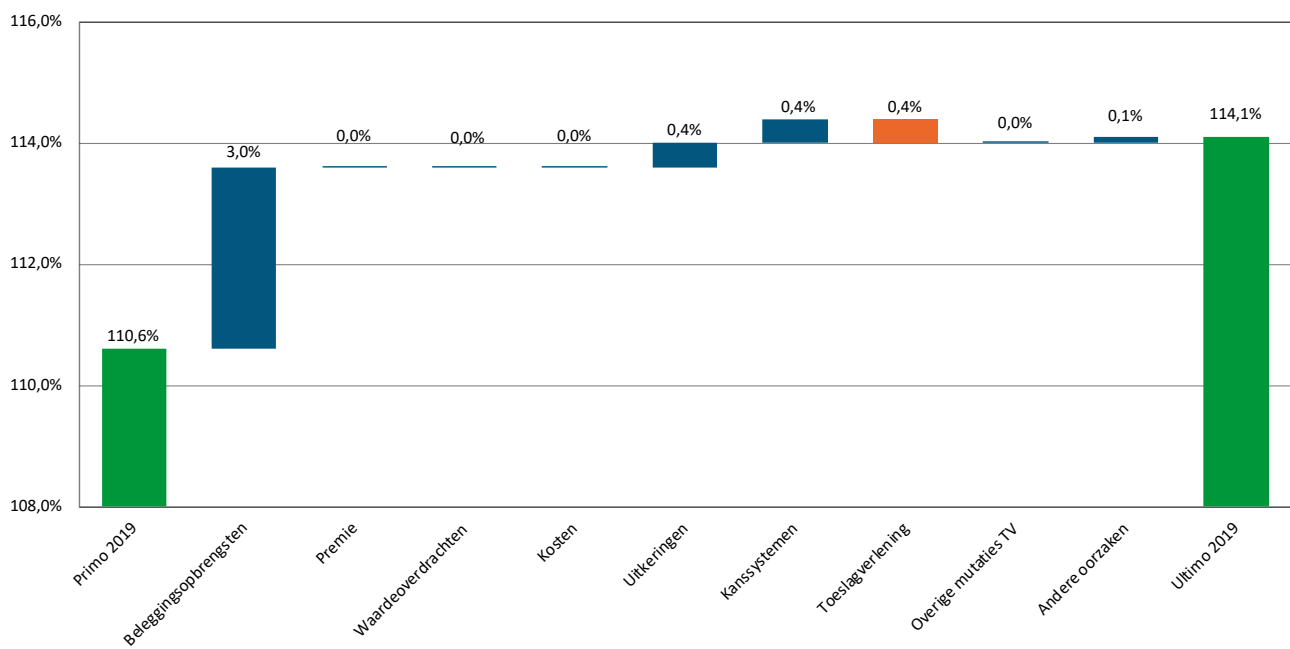
- Wet- en regelgeving op het terrein van ESG wordt opgevolgd.
- ESG maakt integraal onderdeel uit van het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Bij beleidsmatige beslissingen is de ESG-impact onderdeel van de besluitvorming.
- Bedrijven die in de bedrijfsvoering rekening houden met ESG-maatstaven kunnen op de lange termijn betere resultaten behalen dan bedrijven die dat niet doen.
- Om aan wet- en regelgeving te voldoen of om het eigen ESG-beleid in te vullen, kunnen de aandelen van ondernemingen als belegging worden uitgesloten.
- Een pensioenfonds kan als belegger invloed uitoefenen door uitoefening van stemrecht en/of het aangaan van de dialoog met de ondernemingen waarin wordt belegd ('engagement').
- Een (te) strikt ESG- beleid kan mogelijke negatieve consequenties hebben vanwege de beperking van de omvang van het belegbaar universum, het kostenniveau en het rendement en risico.
- Over het ESG-beleid wordt verantwoording afgelegd aan de stakeholders.

Zoals vorig jaar al gemeld is pensioenfonds Henkel is één van de Nederlandse pensioenfondsen die in december 2018 het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant Pensioenfondsen heeft ondertekend. Door het IMVB-convenant kiezen pensioenfondsen voor een aanpak waarbij de OESO-richtlijnen en de VN-richtlijnen (UNGP's) als basis worden genomen om de risico's van negatieve effecten van een onderneming (of de keten daarachter) op de samenleving of het milieu in kaart te brengen, te prioriteren en te adresseren.

Actuariële analyse resultaat

Analyse van het resultaat

De stijging van de dekkingsgraad van 3,5%-punt in 2019 volgt uit het positieve resultaat van 4.486 in het boekjaar. In 2018 was er een negatief resultaat van 2.427. De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de volgende grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak. Uit de grafiek blijkt dat de beleggingsopbrengsten een positieve invloed hadden op de dekkingsgraad. De wijziging van de DNB-rentetermijnstructuur is onderdeel van de component beleggingsopbrengsten en droeg negatief bij aan de ontwikkeling van de dekkingsgraad. De component "andere oorzaken" ontstaat dit jaar voornamelijk door kruiseffecten en dient dus als sluitpost in het verloop van de dekkingsgraad.

Verzekerdenbestand

(Aantallen)

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2018	2	313	460	775
Mutaties door:				
Ingang pensioen		-11	25	14
Uitgaande waardeoverdrachten		0	0	0
Overlijden		0	-28	-28
Afkoop		-2	0	-2
Andere oorzaken		2	-2	0
Mutaties per saldo	0	-11	-5	-16
Stand per 31 december 2019	2 ¹⁾	302	455	759

Specificatie pensioengerechtigden

	2019	2018
Ouderdompensioen	329	343
Nabestaandenpensioen	124	115
Wezenpensioen	2	2
Totaal	455	460

1) Waarvan 2 deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten en kosten vermogensbeheer

	2019	2018
Pensioenbeheer (pensioenuitvoeringskosten in euro per deelnemer) ¹⁾	€ 1.849,-	€ 1.353,-
Vermogensbeheer:		
– Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,50 %	0,40 %
– Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,05 %	0,07 %

Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee in deze berekening. De vermelde bedragen sluiten aan op de bedragen die zijn vermeld in de jaarrekening.

Kosten pensioenbeheer

De pensioenuitvoeringskosten zijn in 2019 toegenomen ten opzichte van 2018.

Kosten van het pensioenbeheer bestaan uit de kosten van uitbesteding, bestuurskosten, advieskosten en de kosten van toezicht.

De totale kosten bedragen € 845 duizend (2018: € 625 duizend). Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal deelnemers en pensioengerechtigden.

Gewezen deelnemers tellen derhalve niet mee. Wordt echter rekening gehouden met gewezen deelnemers (het pensioenfonds kent na de beëindiging van de opbouw per 1 augustus 2012 een groot aantal gewezen deelnemers) dan bedragen de kosten per deelnemer € 1.103,- (2018: € 806,-). Het bestuur beseft dat de kosten (die bijna volledig door de sponsor worden gedragen) hoog zijn, maar benchmarking met een peergroup acht het bestuur -gezien het ontbreken van voldoende in omvang gelijksoortige pensioenfondsen- weinig zinvol.

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten worden voor het grootste deel door de aangesloten ondernemingen betaald.

Over 2019 is € 779 duizend (2018: € 558 duizend) aan pensioenuitvoerings- en administratiekosten betaald door de aangesloten ondernemingen voor het pensioenfonds.

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten laten een stijging zien ten opzichte van 2018. De administratiekosten zijn toegenomen met € 42 duizend, de actuariskosten met € 134 duizend, de bestuurskosten met € 8 duizend en de overige kosten met € 43 duizend.

Kosten vermogensbeheer²⁾

Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden:

- De eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt, waaronder de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s), het bewaarloon, kosten van ondersteuning bij het vermogensbeheer, kosten accountant betreffende het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie.
- De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening.

Daarnaast worden er nog transactiekosten en aan- en verkoopkosten gemaakt.

1) Conform de uitvoeringsovereenkomst worden de kosten voor pensioenbeheer net als de kosten voor het vermogensbeheer nagenoeg volledig doorbelast aan de werkgever en komen derhalve niet ten laste van het pensioenfonds.

2) De herziene Aanbevelingen uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie adviseren deze kosten ook in relatie te bekijken tot: a de gekozen beleggingsmix en de bijbehorende benchmarkkosten; b het rendement over een langere termijn, ook in relatie tot het bijbehorende benchmark rendement.

Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de kosten van de beheervergoeding aan de vermogensbeheerder(s) en overige beheervergoedingen. Dit betreft een bedrag van € 603 duizend. Dit bedrag is geheel gefactureerd en verantwoord in de jaarrekening. De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht alsmede de transactiekosten bij aan- en verkopen van beleggingen.

Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de eerste categorie en zijn gebaseerd op schattingen.

Dit betreft een bedrag van € 73 duizend.

Hieronder een overzicht van de totale kosten vermogensbeheer 2019:

Kosten vermogensbeheer 2019

(x € 1.000)	Performance			Totaal
	Beheer- kosten	gerelateerde kosten	Transactie- kosten	
Kosten per beleggingscategorie				
Aandelen	61	0	28	89
Private equity	0	0	0	0
Vastrentende waarden	298	0	26	324
Facturen BlackRock voorgaande jaren	98	0	0	98
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	457	0	54	511
Kosten overlay beleggingen	0	0	19	19
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	457	0	73	530
Overige vermogensbeheerkosten				
Bewaarloon (facturen State Street)	83	0	0	83
Overige kosten (facturen NNIP - AZL VB)	48	0	0	48
Kosten beleggingsadvies (o.a. inzake omzetbelasting)	15	0	0	15
Totaal overige vermogensbeheerkosten	146	0	0	146
Totaal kosten vermogensbeheer	603	0	73	676

Hieronder een overzicht van de totale kosten vermogensbeheer 2018:

Kosten vermogensbeheer 2018

(x € 1.000)	Performance			Totaal
	Beheer- kosten	gerelateerde kosten	Transactie- kosten	
Kosten per beleggingscategorie				
Aandelen	51	0	28	79
Private equity	0	0	0	0
Vastrentende waarden	271	0	26	297
Renteswaps	0	0	0	0
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	322	0	54	376
Kosten overlay beleggingen	0	0	19	19
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	322	0	73	395
Overige vermogensbeheerkosten				
Bewaarloon (facturen State Street)	83	0	0	83
Overige kosten (facturen NNIP - AZL VB)	33	0	0	33
Totaal overige vermogensbeheerkosten	116	0	0	116
Totaal kosten vermogensbeheer	438	0	73	511

Governance

Bestuur

Het bestuur heeft in 2019 negen maal vergaderd. Daarnaast is het bestuur in een speciale vergadering bijeen gekomen om in samenspraak met de compliance officer tot de opstelling van een Systematische Integriteits Risico Analyse (SIRA) te komen. Ook heeft het bestuur twee keer separaat met het Verantwoordingsorgaan vergaderd en heeft het Verantwoordingsorgaan op verzoek van het bestuur enkele malen een deel van de bestuursvergadering bijgewoond. In het kader van de jaarlijkse visitatie heeft het bestuur voorts overleg gehad met de Visitatiecommissie. In het kader van de inrichting van de bestuurlijke governance is onder leiding van een specialist gekeken hoe het migratiepad van de huidige situatie naar de gewenste bestuursamenstelling zou kunnen verlopen. Daarbij is ook een sterkte-zwakke analyse gemaakt; een analyse die als informele zelfevaluatie van het bestuur kan worden aangemerkt.

De belangrijkste onderwerpen die in de bestuursvergaderingen aan de orde kwamen, zijn:

- De toekomst van het fonds, waartoe alternatieve uitvoeringsmogelijkheden in kaart zijn gebracht en het bestuur uiteindelijk een voorkeur heeft uitgesproken voor de overdracht van de pensioenverplichtingen aan een verzekeraar.
- De dialoog met de werkgever en de Ondernemingsraad over de toekomst van het fonds.
- De ontwikkeling van de financiële positie.
- De jaarstukken 2018.
- De opstelling van een herstelplan en de uitvoering van de haalbaarheidstoets.
- De opstelling van het jaarlijkse beleggingsplan.
- De bestuurlijke inrichting ('governance').
- Aanpassingen van diverse fondsdocumenten, waaronder de statuten, de ABTN en het pensioenreglement.
- De gevolgen van wijzigingen in wet- en regelgeving met in het bijzonder de gevolgen van IORP II, maar ook de 'Wet waardeoverdracht klein pensioen' en de reeds in 2018 van kracht geworden Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Op deze onderwerpen gaan wij nog nader in bij het onderdeel "Wet- en regelgeving".

Bestuurlijke inrichting

De implementatie van IORP II in de Nederlandse wetgeving en de daaruit voortvloeiende verplichting tot de inrichting van sleutelfuncties in de fondsorganisatie is voor het bestuur aanleiding geweest zich in bredere zin te beraden over de governancestructuur van het fonds.

Ondanks de lopende toekomstdiscussie van het fonds heeft het bestuur besloten niet te wachten met de versterking van de governance van het fonds en uit te gaan van een "going concern" situatie. Bij de discussie die het bestuur heeft gevoerd is onder meer het bestuursmodel, de samenstelling van het bestuur en de inrichting van bestuurscommissies en sleutelfuncties aan de orde geweest.

Mede gelet op de vereiste functiescheiding uit hoofde van IORP II acht het bestuur het noodzakelijk om het bestaande bestuur uit te breiden. Het voornemen is om, naast de huidige vier bestuursleden, twee externe bestuurders en een onafhankelijk voorzitter te benoemen. De externe bestuurders zijn geen directe vertegenwoordiger van belanghebbenden bij het fonds. De onafhankelijk voorzitter zal primair tot taak hebben om de vergaderingen te leiden, maar tevens wordt beoogd deze als sleutelfunctiehouder interne audit te benoemen.

In het kader van de aanpassing van de governance is het bestuur voorts van plan om een beleggingscommissie en een risicocommissie in te stellen. Twee bestuursleden worden als portefeuillehouder belast met de communicatie.

Het voornemen is om het houderschap van de sleutelfunctie risicobeheer te beleggen bij de bestuurder die tevens voorzitter is van de risicocommissie.

Bij de bezetting van de commissies en het bekleden van het portefeuillehouderschap wordt een functiescheiding volgens het “three lines of defence” model in acht genomen. Datzelfde geldt voor de inrichting van de sleutelfuncties.

De definitieve inrichting van de sleutelfuncties dient voor Pensioenfonds Henkel uiterlijk op 1 september 2020 een feit te zijn. Met name de inrichting van de sleutelfuncties is een onderwerp waar DNB mee dient in te stemmen. Het bestuur heeft daartoe de hiervoor beschreven voorgenomen inrichting ter beoordeling aan DNB voorgelegd. Medio april heeft DNB aan het bestuur laten weten geen verdere opmerkingen te hebben over de inrichting van het sleutelfunctiehouderschap. Het bestuur zal de werving en selectie voor de bestuursfuncties opstarten.

Fondsdocumenten

In het verslagjaar zijn onder andere de volgende fondsdocumenten gewijzigd:

Statuten

De statutenwijziging is doorgevoerd om invulling te geven aan de verplichting dat een pensioenfonds drie sleutelfuncties moet inrichten, te weten een risicobeheerfunctie, een interne auditfunctie en een actuariële functie. Voor deze functies moeten sleutelfunctiehouders worden benoemd. Een en ander vloeit voort uit de IORP-II richtlijn die per 13 januari 2019 is geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Verderop in dit bestuursverslag gaan wij uitgebreider in op de diverse sleutelfuncties.

ABTN

De Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) wordt minimaal één keer per jaar door het bestuur geactualiseerd. In de bestuursvergadering van 28 november 2019 is de ABTN vastgesteld, waarbij de besluitvorming uit het verslagjaar 2019 is verwerkt.

Pensioenreglementen

Het reglement werd in het verslagjaar enkel aangepast vanwege de actualisering van de diverse kengetallen (franchise, afkoopgrens, maximum pensioengevend salaris) alsmede de flexibiliseringsfactoren. Het meest actuele pensioenreglement is beschikbaar op de website van het pensioenfonds.

Geschiktheid en evaluatie

Het geschiktheidsbeleid en het opleidingsplan zijn vastgelegd in een geschiktheidsplan. In dit geschiktheidsplan worden naast kennisaspecten ook de vaardigheden beschreven (competenties) waarover bestuurders bij voorkeur beschikken. Op basis hiervan is ook een profiel voor bestuurders opgesteld.

Het bestuur van Pensioenfonds Henkel is zich terdege bewust van zijn verantwoordelijkheid en besteedt dan ook voortdurend aandacht aan het op peil houden en, daar waar nodig, verder verbeteren van de geschiktheid. Ook in 2019 werd dit met name ingevuld door het bijwonen van seminars en andere bijeenkomsten alsmede de organisatie van een interne studiedag. Daarmee wil het bestuur de geschiktheid van het bestuur als geheel, maar ook die van elke bestuurder afzonderlijk, op het peil houden dat nodig is om te kunnen blijven voldoen aan de steeds zwaarder wordende eisen.

De Code Pensioenfonds verlangt in norm 28 dat het bestuur jaarlijks het eigen functioneren, zowel van het bestuur als geheel als van de individuele bestuurders, evalueert. Eén keer in de drie jaar dient daar volgens deze norm ook een onafhankelijke derde partij bij te worden betrokken. Om aan deze norm te voldoen was het bestuur voornemens om de zelfevaluatie over het jaar 2019 te laten begeleiden door een onafhankelijke derde partij. Uiteindelijk heeft het bestuur over 2019 echter geen formele zelfevaluatie uitgevoerd. Een en ander hield verband met het hiervoor genoemde project om tot versterking van de bestuurlijke governance te komen. Vanwege de beoogde aanpassingen in de governance, inclusief een nieuwe bestuurlijke samenstelling, achtte het bestuur een formele zelfevaluatie van weinig toegevoegde waarde.

Diversiteit

Het bestuur is er zich van bewust dat de samenstelling van het bestuur naar leeftijd en geslacht niet voldoet aan de normen uit de Code Pensioenfondsen. Ook de leeftijdssamenstelling van het Verantwoordingsorgaan voldoet niet aan de norm. Vanuit de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen worden pensioenfondsen nadrukkelijk gestimuleerd om de naleving van de normen rondom diversiteit te realiseren. Gelet op de (leeftijds)samenstelling van de populatie van het pensioenfonds is de naleving van deze normen voor Pensioenfonds Henkel echter geen vanzelfsprekendheid. Het bestuur zal bij het ontstaan van vacatures in het bestuur dan wel de fondsorganen streven naar de naleving van de betreffende diversiteitsnormen. In het profiel wordt in dat kader ook verwezen naar de betreffende normen. Indien er meerdere kandidaten voor een vacature beschikbaar zijn en deze kandidaten van gelijke geschiktheid zijn, zal de kandidaat worden benoemd die het beste aansluit bij de normen uit de Code Pensioenfondsen. Uitgangspunt voor het bestuur blijft echter dat geschiktheid prevaleert boven de diversiteitsnormen uit de Code Pensioenfondsen.

Gedragcode / Compliance Officer

Het bestuur hanteert een gedragscode. Jaarlijks en bij uittreding bevestigen de leden van het bestuur dat zij de gedragscode hebben nageleefd. In de gedragscode zijn regels en richtlijnen geformuleerd ter voorkoming van conflicten tussen de belangen van het fonds en de privé-belangen van betrokkenen, alsmede ter voorkoming van het gebruik van vertrouwelijke informatie van het fonds voor privé-doeleinden. De gedragscode draagt bij tot het integer functioneren van het fonds en tot het waarborgen van de goede naam en reputatie van het fonds.

De compliance officer is belast met het toezicht op de naleving van de gedragscode door aan de gedragscode verbonden personen. Dit betreft in eerste instantie de bestuurders, maar in voorkomende gevallen kunnen het ook derden zijn. Bij de toetsing op de naleving gaat het met name om de bepalingen in de gedragscode met betrekking tot het aanvaarden van relatiegeschenken, giften, uitnodigingen, nevenfuncties, het deelnemen in andere instellingen/zakelijke relaties etc. Daarnaast adviseert de compliance officer over de uitleg en toepassingen van bepalingen zoals die zijn opgenomen in de gedragscode.

De heer P. Akkermans, van Wiedenbroek B.V., vervult sinds 2015 voor het pensioenfonds de functie van compliance officer.

De compliance officer heeft in zijn compliance verslag over 2019 het volgende vastgesteld:

1. Alle verbonden personen hebben de verklaring ingevuld en ondertekend. Er is door allen opgave gedaan van hun nevenfuncties.
2. Er is vastgesteld dat de uitbestedingspartners een eigen gedragscode hebben die minimaal gelijkwaardig is aan de gedragscode van het pensioenfonds zelf.
3. Er zijn buiten de gedane opgaven geen (nieuwe) nevenfuncties of financiële belangen in zakelijke relaties gemeld bij de compliance-officer.
4. Er zijn geen incidenten, misstanden of ongewenst gedrag gemeld of bekend bij het bestuur en/of de compliance-officer ten aanzien van de verbonden personen.
5. Er zijn geen klachten ingediend of bekend bij het bestuur en/of de compliance-officer.

Voorts heeft de compliance officer in zijn rapportage over 2019 een aanbeveling aan het bestuur gedaan:

1. Evalueer de werking en de effectiviteit van de SIRA.

Het bestuur is voornemens deze aanbeveling op te volgen.

Wet- en regelgeving

Toezicht

In 2019 zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichthouders De Nederlandsche Bank N.V. en/of de Stichting Autoriteit Financiële Markten geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing in de hele Europese Unie. De AVG zorgt onder meer voor versterking en uitbreiding van de privacyrechten van mensen van wie gegevens worden verwerkt, meer verantwoordelijkheden voor organisaties en dezelfde, stevige bevoegdheden voor alle Europese privacytoezichthouders.

In juli 2019 heeft de Pensioenfederatie de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen gepubliceerd. De Gedragslijn beoogt een sectorbreed kader te bieden voor de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. De Gedragslijn is per 1 januari 2020 in werking getreden. Over de naleving van de Gedragslijn zal vanaf verslagjaar 2020 worden gerapporteerd.

Wet Waardeoverdracht klein pensioen

Vanaf 1 januari 2019 is de 'Wet waardeoverdracht klein pensioen' ingegaan. Deze wet maakt de automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen naar de nieuwe pensioenuitvoerder van een deelnemer mogelijk. Zo kunnen kleine pensioenen worden gebundeld tot een groter pensioen en kan dit ertoe leiden dat mensen later minder versnipperde pensioenen hebben. Daarnaast beperkt deze wet de mogelijkheid om kleine pensioenen af te kopen.

De gevolgen van deze wet waren voor Pensioenfonds Henkel als gesloten fonds gering. Het bestuur heeft naar aanleiding daarvan eind 2018 een tweetal besluiten genomen:

1. Kleine pensioenen vanaf € 2,- tot de afkoopgrens, die zijn ontstaan vóór 1 januari 2018, zullen vanaf het jaar 2020 gefaseerd automatisch worden overgedragen. Het bestuur heeft daartoe besloten vanuit administratief oogpunt en de maatschappelijke wens om kleine pensioenen samen te voegen tot één groter pensioen, waardoor meer kleine pensioenen worden ondergebracht bij één pensioenuitvoerder. Over dit eerste besluit heeft het bestuur ook een advies aan het Verantwoordingsorgaan gevraagd, die daar positief over heeft geadviseerd.
2. Besloten om het huidige afkoopbeleid bij pensionering te handhaven.

IORP II en sleutelfuncties

Op 13 januari 2017 is de 'Richtlijn 2016/2341/EU van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening' (de IORP II-richtlijn) in werking getreden. IORP is de Engelstalige afkorting voor Institutions for Occupational Retirement Provision. De IORP II richtlijn, die een herziening is van de reeds uit 2003 daterende IORP I-richtlijn, is verwerkt in Nederlandse wetgeving die op 13 januari 2019 van kracht is geworden.

De Pensioenwet verplicht een pensioenfonds te beschikken over een aantal sleutelfuncties ter ondersteuning van de governance van het fonds. Het betreft de volgende sleutelfuncties:

- een risicobeheerfunctie;
- een interne auditfunctie;
- een actuariële functie.

De risicobeheerfunctie beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem. Ook heeft de risicobeheerfunctie een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer.

De interne auditfunctie is belast met het uitvoeren van (interne) audits binnen de bedrijfsvoering van het pensioenfonds. De belangrijkste taak van de interne auditfunctie is het periodiek evalueren van de adequaatheid en doeltreffendheid van de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de beheerste en integere bedrijfsvoering van het pensioenfonds.

De actuariële functie heeft een controlerende rol. In het kader van de actuariële functie wordt onder meer toezicht gehouden op het berekenen van de technische voorzieningen, wordt beoordeeld of de daarbij gehanteerde methodieken en onderliggende modellen, gebruikte gegevens en aannamen passend zijn en worden, waar nodig, corrigerende maatregelen voorgesteld.

De sleutelfunctiehouders rapporteren periodiek aan het bestuur en de Visitatiecommissie.

In dit verslagjaar is de actuariële sleutelfunctie ingericht door de benoeming van de certificerend actuaaris als sleutelfunctiehouder. Voor de overige twee sleutelfuncties waren waarnemend sleutelfunctiehouders actief. Als waarnemend sleutelfunctiehouder risicobeheer trad de heer H.M.E. Janssen op, terwijl de heer A.M.J. de Bekker de rol van waarnemend sleutelfunctiehouder interne audit vervulde.

Code Pensioenfondsen

De in 2018 herziene Code Pensioenfondsen is wettelijk verankerd. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. De normen in de Code zijn weliswaar leidend, maar de Code laat ruimte voor eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur. Pensioenfondsen mogen de Code daarom naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Afwijken van de norm is dus mogelijk, als daar een goede reden voor is en hierover verantwoording wordt afgelegd in het jaarverslag.

Onderstaand volgen twee tabellen. In de eerste tabel gaan wij in op de normen die niet of niet volledig worden nageleefd. In de tweede tabel gaan wij, voor zover niet al opgenomen in de eerste tabel, in op de normen waarover altijd moet worden gerapporteerd.

Normen uit de Code Pensioenfondsen waarvan door Pensioenfondsen Henkel is afgeweken in 2019

Onderstaand worden de normen toegelicht die (nog) niet volledig worden nageleefd:

Norm nr.	Inhoud norm	Toelichting op afwijking
28	Het eigen functioneren is voor het bestuur en voor het intern toezicht een continu aandachtspunt. Het bestuur en het intern toezicht evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betrekken het bestuur en het intern toezicht één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij.	Het bestuur heeft over 2019 geen formele zelfevaluatie uitgevoerd. In verband met een lopend traject om tot versterking van de bestuurlijke governance te komen. Vanwege de beoogde aanpassingen in de governance, inclusief een nieuwe bestuurlijke samenstelling, gaf het bestuur er de voorkeur aan om een volgende formele zelfevaluatie pas te laten plaatsvinden nadat de aanpassingen in de governance hun beslag hebben gekregen.
30	Het eigen functioneren is voor het VO een continu aandachtspunt. Het VO evalueert met enige regelmaat het functioneren van het eigen orgaan.	Alhoewel het VO aandacht heeft voor het eigen functioneren, voert het VO geen formele zelfevaluaties uit.

Norm nr.	Inhoud norm	Toelichting op afwijking
33	<p>In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man.</p> <p>Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in.</p> <p>Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.</p>	<p>Noch in het bestuur, noch in het Verantwoordingsorgaan zitten mensen van onder de 40 jaar. In het Verantwoordingsorgaan neemt wel één vrouw zitting. Het bestuur heeft een diversiteitsbeleid vastgelegd in de ABTN. Hierin is bepaald dat het bestuur de diverse normen uit de Code Pensioenfondsen inzake diversiteit tracht na te leven. Bij de samenstelling van de diverse fondsorganen zal echter de geschiktheid van toekomstige kandidaten te allen tijde prevaleren boven de diversiteitscriteria.</p> <p>Voor wat betreft de opstelling van een stappenplan om diversiteit in het bestuur te bevorderen, betreft dit een nieuwe uitbreiding van deze norm waarover pas vanaf 2019 gerapporteerd dient te worden.</p>

Normen uit de Code Pensioenfondsen waarover altijd dient te worden gerapporteerd:

Norm nr.	Inhoud norm	Toelichting invulling bestuur aan de norm
5	<p>Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn.</p> <p>Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.</p>	<p>Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af in het jaarverslag. Hierbij wordt inzicht gegeven in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau. Daarnaast legt het bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid aan het Verantwoordingsorgaan en tevens aan de aanwezige deelnemers tijdens de jaarlijkse Algemene Vergadering van Verzekerden.</p>
31	<p>De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.</p>	<p>Het fonds heeft een diversiteitsbeleid vastgelegd in de ABTN. Bij aanvang van een termijn wordt aan de hand van een profiel o.a. aandacht geschonken aan geschiktheid, complementariteit en diversiteit. Ook in het kader van de zelfevaluatie wordt de samenstelling van de fondsorganen gecheckt.</p>
33	<p>Hiervoor wordt verwezen naar de vorige tabel.</p>	<p>Hiervoor wordt verwezen naar de vorige tabel.</p>

Norm nr.	Inhoud norm	Toelichting invulling bestuur aan de norm
47	Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	De Visitatiecommissie betreft de Code bij de uitoefening van haar taak. Vanaf 2019 dient de Visitatiecommissie jaarlijks, bij voorkeur in het jaarverslag, aan de hand van de acht thema's vanuit de Code Pensioenfondsen, te rapporteren op welke wijze de Code binnen het pensioenfonds wordt nageleefd en toegepast.
58	Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Het fonds heeft haar Missie, Visie en Strategie opgenomen in zowel de ABTN als het jaarverslag van het fonds. Het jaarverslag is via de website van het fonds publiekelijk toegankelijk.
62	Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Het bestuur legt in het jaarverslag o.a. verantwoording af omtrent maatschappelijk verantwoord beleggen. Het jaarverslag is publiekelijk toegankelijk via de website van het fonds.
64	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Het bestuur rapporteert over deze onderwerpen in het jaarverslag.
65	Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Het fonds beschikt over een klachten- en geschillenregeling. Deze is via de website van het fonds publiekelijk toegankelijk. Het fonds rapporteert over eventuele klachten- en geschillen in een betreffend boekjaar in het jaarverslag.

De Monitoringscommissie ziet toe op de naleving van de Code Pensioenfondsen. De Stichting Zelfregulering Pensioenfondsen draagt zorg voor de financiering van de Monitoringcommissie en de Ombudsman Pensioenen namens de pensioensector. Ten behoeve van deze financiering vraagt de Stichting verplichte bijdragen aan de pensioenfondsen, die actief zijn in Nederland.

Klachten en geschillen

Een deelnemer kan een klacht indienen als deze van mening is dat bij de uitvoering van de pensioenreglementen zijn rechten zijn geschaad. In 2019 zijn geen klachten ingediend bij het pensioenfonds.

Er hebben zich in 2019 geen geschillen omtrent de uitvoering van de pensioenregeling voorgedaan.

Uitbestedingsbeleid

Het bestuur van Pensioenfonds Henkel heeft op basis van zijn verantwoordelijkheid voor het beheer van het pensioenfonds, de vereiste professionele uitvoering en de noodzakelijke risicobeheersing gekozen voor uitbesteding van alle werkzaamheden inzake pensioen- en vermogensbeheer aan externe partijen.

Aan een uitbesteding zijn voor het pensioenfonds een aantal risico's verbonden. Het bestuur heeft daarom beleid vastgesteld voor de beheersing van risico's die samenhangen met uitbesteding van (delen van) de bedrijfsprocessen.

Pensioenfonds Henkel heeft haar uitbestedingsbeleid opgesteld in overeenstemming met de relevante wetsartikelen en met inachtneming van de 'Guidance: uitbesteding door pensioenfondsen' van DNB.

In het verslagjaar heeft het bestuur het uitbestedingsbeleid geactualiseerd. De aanpassingen hielden verband met IORP II, de verplichting tot melding van uitbestedingspartijen aan DNB alsmede AVG en privacy risico's.

De externe partijen waaraan de werkzaamheden inzake pensioen- en vermogensbeheer zijn uitbesteed rapporteren over de beheersing van de risico's in de vorm van een ISAE3402-rapportage. Daarnaast heeft AZL een ISAE3000-rapportage. Door het overleggen van deze verklaringen tonen de partijen aan het pensioenfonds én aan de accountant van het pensioenfonds aan, dat de uitvoering 'in control' is. Met het overleggen van de ISAE3402-rapportage en de ISAE3000-rapportage komt het pensioenfonds tevens tegemoet aan de Beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfondsen' waarin DNB heeft vastgesteld dat een pensioenfonds dat zijn administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie.

Het bestuur heeft de genoemde rapportages zorgvuldig bestudeerd en geconcludeerd dat deze voldoende comfort geven over de kwaliteit van de uitbestede werkzaamheden.

Risicomanagement

Aanwezige risico's

De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen en het nastreven van de ambitie van de pensioenregeling. Bij het beheer en de financiering van de pensioenverplichtingen loopt het fonds risico's. De risico's kunnen ingedeeld worden in financiële en niet-financiële risico's. Onderstaande tabel geeft meer uitleg rondom de risico's die het fonds loopt. Verdere kwalitatieve en kwantitatieve uitleg rondom de financiële risico's wordt gegeven in de risicoparagraaf bij de toelichting op de jaarrekening.

Financiële risico's	Definitie
Renterisico (S1)	Het fonds is gevoelig voor wijzigingen in de rente omdat de rentegevoeligheid van de beleggingen en de rentegevoeligheid van de verplichtingen niet gelijk zijn (de zogenaamde duration mismatch).
Marktrisico (S2, S4)	Het fonds loopt het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waardewijzigingen plaatsvinden.
Valutarisico (S3)	Het fonds belegt in buitenlandse waardepapieren, waardoor het fonds gevoelig is voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro.

Financiële risico's	Definitie
Kredietrisico (S5)	Het fonds loopt het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissementen, betalingsonmacht of kredietverslechtering van tegenpartijen.
Beleggingsrisico (S10)	De risico's die het fonds loopt binnen haar aandelenportefeuille.
Verzekeringstechnisch risico (S6)	Het risico dat het fonds loopt met haar deelnemers op het gebied van sterfte en arbeidsongeschiktheid.
Liquiditeitsrisico	Het risico voor het fonds dat er onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om op korte termijn aan de verplichtingen te kunnen voldoen en/ of het verlies dat beleggingen niet snel verkocht kunnen worden.

Niet-financiële risico's	Definitie
Uitbestedingsrisico	Het uitbestedingsrisico is het risico voor het fonds dat de continuïteit/kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden, dan wel voor deze derden beschikbaar gestelde apparatuur en het ter beschikking gesteld personeel wordt geschaad.
Operationele risico's	Het risico dat optreedt voor het fonds bij de uitvoering van de pensioen- en beleggingsactiviteiten, als gevolg van niet-afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen.
Integriteitsrisico	Het risico voor het pensioenfonds door niet-integere, onethische gedragingen van de organisatie en van medewerkers.
Juridisch risico	Het juridische risico omvat het risico voor het fonds dat niet of niet tijdig de consequenties van (veranderende) wet- en regelgeving worden onderkend, waardoor wet- en regelgeving op onderdelen wordt overtreden.
Reputatierisico	Onder reputatierisico wordt het risico verstaan dat het fonds door het handelen reputatieschade lijdt bij belanghebbenden..

Environmental, Social and Governance (E.S.G.) risico's

Het pensioenfonds heeft bij het beleggingsbeleid aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Als onderdeel daarvan houdt het beleggingsbeleid rekening met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen (E.S.G-factoren). De risico's die zijn verbonden met deze E.S.G.-factoren worden betrokken in de risicomangementcyclus van het pensioenfonds.

Beleidsinstrumenten

Als maatstaf voor de draagkracht van het fonds wordt de beleidsdekkingsgraad genomen. De ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad kan nadelig beïnvloed worden door bovenstaande risico's. Om de risico's te beheersen en de ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad te beïnvloeden heeft het fonds een aantal beleidsinstrumenten tot haar beschikking¹⁾:

- Beleggingsbeleid
- Toeslagbeleid

De uitgangspunten rondom deze beleidsinstrumenten zijn gebaseerd op de risicobereidheid van het fonds welke laatstelijk in 2016/2017 in het kader van de uitvoering van de ALM-studie door het bestuur is onderzocht.

Beleidsmatige toelichting op de aanwezige risico's

Het resulterende beleggingsbeleid kent, in overeenstemming met de uitgevoerde risicoanalyse en het toeslagbeleid, een relatief laag tot gemiddeld risicoprofiel. Met behulp van het beleggingsbeleid kan een verdere beleidsmatige toelichting gegeven worden over hoe het fonds met de belangrijkste financiële risico's omgaat. Volledigheidshalve wordt ook vermeld welk beleid het fonds voert rondom de niet-financiële risico's.

Financiële risico's	Beleid
Renterisico (S1)	Het fonds dekt het grootste gedeelte van het renterisico van de verplichtingen (65% o.b.v. marktwaarde) af.
Marktrisico (S2, S4)	Onderdeel van de investment beliefs van het pensioenfonds is het spreiden van risico's. Door deze diversificatie wordt het marktrisico verminderd.
Valutarisico (S3)	Het valutarisico op in vreemde valuta luidende zakelijke waarden (fondsen) wordt in principe niet afgedekt. Het valutarisico binnen de vastrentende waarden portefeuille wordt binnen de fondsen (in principe) wel volledig afgedekt.
Kredietrisico (S5)	Met betrekking tot het kredietrisico heeft het bestuur als strategisch beleid vastgesteld dat minimaal 70% van het in vastrentende waarden belegd vermogen een 'investment grade' rating (dat wil zeggen met een rating van minimaal BBB-) dient te hebben. Maximaal 30% van het in vastrentende waarden belegd vermogen mag diensgevolge een rating hebben die lager is dan BBB-.
Beleggingsrisico (S10)	Conform het marktrisico wordt dit risico grotendeels tegengegaan door de goede spreiding binnen de portefeuille van het fonds. Verder passen de aandelenbeleggingsfondsen waarin wordt geparticipeerd een ESG-screening toe.
Verzekeringstechnisch risico (S6)	Er zijn geen risico's herverzekerd.
Liquiditeitsrisico	Het pensioenfonds belegt in liquide beleggingen die onder normale marktomstandigheden op dagbasis kunnen worden verkocht.

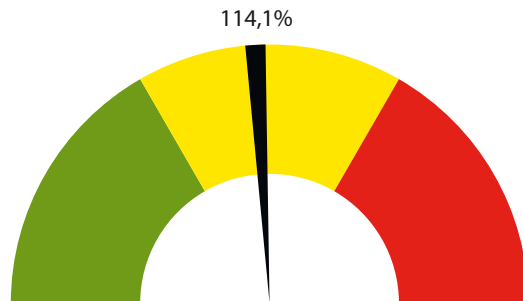
1) Een verdere analyse van de impact die de mogelijke risico's met zich meebrengen en hoe deze de beleidsdoelstellingen van het fonds kunnen beïnvloeden staat beschreven in het financieel crisisplan waarover het fonds beschikt. Van belang op de diverse beleidsinstrumenten is ook de in het crisisplan genoemde kritische dekkingsgraad.

Niet-financiële risico's	Beleid
Uitbestedingsrisico	Het fonds heeft de pensioenadministratie werkzaamheden uitbesteed aan AZL N.V. De vermogensbeheeractiviteiten zijn uitbesteed aan BlackRock. Het pensioenfonds beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet de Pensioenwet. In voorkomende gevallen worden met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverschaffing en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA).
Operationele risico's	Het fonds monitort dit risico mede door de ISAE3402 (en voor zover verstrekt ISSAE3000) rapporten die het fonds van de uitbestedingspartijen ontvangt.
Integriteitsrisico	Dit risico wordt beperkt met gedragscodes en organisatie van de processen. Pensioenfonds Henkel beschikt over een gedragscode, alsmede een incidenten- en klokkenluidersregeling. Het fonds heeft een compliance officer aangesteld die toeziet op de naleving van de gedragscode van het fonds.
Juridisch risico	In het kader van de beheersing van het juridisch risico heeft het pensioenfonds een uitvoeringsorganisatie en adviserend actuaaris aangesteld die bij wetwijzigingen de fondsstukken toetsen en waar nodig wijzigingen voorstellen aan het bestuur. Het bestuur ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt, zodat ook derden de inhoud en werking van dit beleid kunnen volgen. Met alle toeleveranciers zijn contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken. Daar waar mogelijk heeft het pensioenfonds activiteiten gescheiden ondergebracht, waardoor er een mechanisme ontstaat van controle van de ene door de ander partij. Ook beschikt het fonds over een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering.
Reputatierisico	Om dit risico te beperken heeft het fonds een integriteitsbeleid vastgesteld evenals een communicatiebeleid waarin transparante communicatie naar haar belanghebbenden voorop staat. Ter verkleining van potentieel reputatierisico vinden de aandelenbeleggingen plaats via aandelenbeleggingsfondsen waarin een ESG-screening wordt toegepast.

De financiële risico's die het fonds loopt in combinatie met het door het fonds gekozen beleid om deze risico's tegen te gaan zijn objectief meetbaar aan de hand van de hoogte van de vereiste dekkinggraad. Onderstaande VEV risicometer toont aan dat het beleggingsbeleid van het pensioenfonds een gemiddeld risico kent ¹⁾ met een strategisch vereiste dekkinggraad van 114,1%.

1) Het groene gebied wordt gekenmerkt door vereiste dekkinggraden tot 110%. Het gele gebied loopt tot 120% en het rode gebied loopt tot 130%. De grenzen zijn subjectief vastgesteld, fondsen met een vereiste dekkinggraad groter dan 120% hebben veelal een risicovolle beleggingsmix in combinatie met een relatief lage renteafdekking.

VEV Risicometer

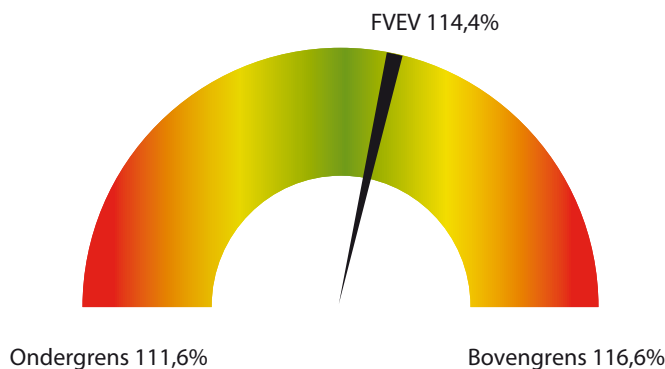
Controle op het gevoerde beleid

Op grond van het FTK moet continu gemonitord en aan de deelnemers gecommuniceerd worden of het gevoerde beleid resulteert in de verwachte doelstellingen. Deze wettelijke verplichting komt tot uitdrukking in de zogeheten 'risicohouding'. De risicohouding van het fonds is de mate waarin het fonds, na overleg met sociale partners en het Verantwoordingsorgaan bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds. De risicohouding wordt verder onderverdeeld in een korte termijn risicohouding en een lange termijn risicohouding.

Korte termijn risicohouding

De korte termijn risicohouding wordt gemeten aan de hand van de vereiste dekkingsgraad met bijbehorende bandbreedtes. In het kader van risicobeheersing hanteert het bestuur een bandbreedte van plus en minus 2,5 %-punt rondom het strategisch vereist eigen vermogen. Indien de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad zich op enig moment buiten deze bandbreedtes bevindt, is dit een eerste indicatie dat het gevoerde beleid niet in lijn is met de doelstellingen van het fonds. Op basis van het in 2019 geldende strategische beleggingsbeleid heeft het fonds de risicohouding voor de korte termijn vastgesteld op een vereiste dekkingsgraad tussen de 112% en 117%. Gedurende 2019 is de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad binnen deze bandbreedtes gebleven en heeft het fonds haar beleid niet hoeven aanpassen. Eind 2019 bedraagt de feitelijk vereiste dekkingsgraad 114,4%.

Korte termijn risicohouding

Lange termijn risicohouding

De lange termijn risicohouding komt tot uitdrukking in de jaarlijks terugkerende haalbaarheidstoets, waarbij het pensioenresultaat de belangrijkste uitkomst is. Conform de risicobereidheid van het fonds heeft het bestuur een pensioenresultaat en ondergrenzen vanuit verschillende scenario's gedefinieerd die aansluiten op de lange termijn risicohouding van het fonds. Korthedshalve wordt hiertoe verwezen naar het hoofdstuk "Financiële positie". In 2019 is uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets gebleken dat de resulterende pensioenresultaten voldoen aan de in de risicohouding vastgestelde ondergrens en maximale afwijking.

Vooruitblik 2020

De eerste maanden van het jaar 2020 hebben vooral in het teken gestaan van de toekomst van het fonds. Aan het begin van het jaar zijn bij diverse verzekeraars offertes opgevraagd voor een mogelijke overdracht van de pensioenverplichtingen. Op dat moment was er nog goede hoop bij het bestuur dat een dergelijke overdracht van de verplichtingen binnen handbereik zou kunnen liggen. In maart 2020 kreeg Nederland te maken met het Corona-virus (Covid-19). Om overbelasting van de gezondheidszorg tegen te gaan, heeft de Nederlandse overheid drastische maatregelen genomen om de verspreiding van het virus in te dammen. De verspreiding van het virus en de maatregelen tegen verspreiding ervan hebben grote gevolgen op het leven van de mensen, het bedrijfsleven en de financiële markten. Er is sprake van een crisis. Bij het vaststellen van het bestuursverslag is de crisis nog niet ten einde. Door de overheidsmaatregelen zijn de vergaderingen van de organen van het pensioenfonds op afstand gehouden, om de besluitvorming zoveel mogelijk doorgang te laten vinden. Dat geldt ook voor de contacten met adviseurs, de toezichthouder en de uitvoerders. Het bestuur heeft maatregelen getroffen om in geval van calamiteiten bestuurlijke continuïteit te waarborgen. Het bestuur heeft kennis genomen van de maatregelen die de uitvoerders hebben genomen om de continuïteit van hun diensten te waarborgen.

Het bestuur heeft een crisisteam in het leven geroepen dat in principe wekelijks overlegt en monitort of zich op financieel, bestuurlijk en/of operationeel vlak ergens problemen voor het fonds voordoen. Het liquiditeitsrisico en het operationeel risico krijgen daarbij extra aandacht. Noch bestuurlijk, noch operationeel zijn er sinds het uitbreken van het Covid-19 virus problemen ontstaan. Bestuursvergaderingen en andere overleggen konden weliswaar niet fysiek plaatsvinden, maar dat leidde niet tot problemen. Ook zijn er tot nu toe geen verstoringen in de operationele bedrijfsvoering (inclusief automatisering) waargenomen. De uitbetaling van de pensioenuitkeringen heeft plaatsgevonden op de vooraf bekende uitbetalingsdata en ook de totstandkoming van het jaarwerk 2019 verliep zonder problemen. Enkel op het financiële vlak kon ook Pensioenfonds Henkel zich niet onttrekken aan de grote onrust die het virus op de financiële markten veroorzaakte. De middelen van het fonds zijn hierdoor op het moment van het schrijven van dit verslag fors in waarde gedaald. Het bestuur acht een overdracht naar een verzekeraar -gevolgd door een liquidatie van het fonds- daardoor op korte termijn niet realistisch.

Het bestuur zal de ontwikkelingen uiteraard nauwgezet blijven volgen. Tegelijkertijd is het zaak om de bestuurlijke inrichting uiterlijk per 1 september volledig te hebben ingericht conform de vereisten uit hoofde van IORP II.

In het eerste kwartaal van 2020 is een nieuw herstelplan bij DNB ingediend, terwijl in het tweede kwartaal wederom de jaarlijkse haalbaarheidstoets zal worden uitgevoerd en vervolgens ingediend bij DNB.

Voor wat betreft de ontwikkeling van de financiële positie van het pensioenfonds kan op deze plek gemeld worden dat de beleidsdekkingsgraad in de eerste maanden van 2020 ten opzichte van de stand eind 2019 is gedaald naar 110,9% per eind april. De actuele dekkingsgraad bedroeg aan het einde van die maand 106,9%.

Het verslag van het bestuur is vastgesteld te Nieuwegein d.d. 15 juni 2020.

Het bestuur

A.M.J. de Bekker

A. Benschop

H.M.E. Janssen, voorzitter

E. de Boer

Verslag van de Visitatiecommissie

Samenvatting van de bevindingen van de Visitatiecommissie

Het bestuur heeft het intern toezicht vormgegeven door het instellen van een Visitatiecommissie (VC). De VC vervult zijn toezichtstaak zodanig dat die bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering door het pensioenfonds. Hieronder doet de VC kort verslag van haar bevindingen over 2019.

Begin 2020 is de gehele wereld getroffen door het Corona-virus. De gevolgen voor de financiële markten en instellingen, waaronder pensioenfonds en zo ook voor Pensioenfonds Henkel. Wekelijks komt een inmiddels ingesteld crisisteam bijeen. Na analyse en beraad is bepaald dat er geen redenen zijn om van het bestaande beleid af te wijken. Wel worden de ontwikkelingen zeer nauw gevolgd.

Governance

Het bestuur is voornemens, in lijn met de aanbeveling van de VC van vorig jaar, de werkgroepen voor Risicobeheer en Beleggingen om te vormen tot commissies. De VC beveelt aan de commissies een bepaald mandaat te geven waarbinnen zij beslissingen kunnen nemen. Dat versnelt afhandeling van processen. Indien een commissie op elke bestuursvergadering rapporteert over haar activiteiten, wordt geborgd dat de overige bestuursleden voor de nodige countervailing power kunnen zorgen. Het bestuur wil het aantal bestuurders uitbreiden met een onafhankelijk voorzitter en twee onafhankelijke deskundigen op het gebied van risicobeheer en beleggingen. Dit komt volgens de VC zowel de werkdruk als de benodigde scheiding van bestuurstaken ten goede. De VC raadt aan bij invulling van de bestuursfuncties uitdrukkelijk aandacht te besteden aan kennis en ervaring met de situatie waarin het fonds zich bevindt en aan het hebben van een brede kijk op de pensioenwereld en de ontwikkelingen daarin.

Geschiktheid bestuur – toekomst van het fonds

De VC constateert dat de geschiktheid van het bestuur op orde is en aansluit bij de fase waarin het fonds zich bevindt. Het bestuur heeft in 2019 veel tijd en energie gestoken om de diverse mogelijke toekomstige scenario's, waarbij het uiteindelijke doel liquidatie van het fonds is, te analyseren. Het besluitvormingsproces voor de toekomst van het fonds is zeker niet eenvoudig en kost behoorlijk veel tijd. De VC constateert dat het bestuur zowel de normale als de extra werkzaamheden goed oppakt.

Evenwichtige belangenafweging

Het is van groot belang dat bij ieder bestuursbesluit de belangen van alle stakeholders, zoals (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever, evenwichtig worden afgewogen. De VC heeft vastgesteld dat de afweging van de belangen van de onderscheiden deelgroepen van belanghebbenden zichtbaar is in de notulen.

Naleving Code Pensioenfonds

De VC heeft geconstateerd dat het bestuur passende aandacht besteedt aan de naleving van de Code Pensioenfonds. Voor zover wordt afgeweken van de Code, wordt dit in het bestuursverslag toegelicht. Nu het bestuur uitgebreid wordt, is dit een mogelijkheid om aan de beoogde diversiteit extra aandacht te geven. Daarbij blijft van belang dat ook diversiteit op het gebied van kennis, ervaring en menselijke eigenschappen gewaarborgd blijft. De VC heeft met het bestuur stilgestaan bij de acht thema's uit de Code Pensioenfonds.

Relatie bestuur – intern toezicht

In 2019 is afgesproken om ook tussen de jaarlijkse visitaties contact te houden. Met enige regelmaat is er daarom overleg geweest tussen de VC en het bestuur. De VC heeft permanent toegang tot alle documenten, zoals de vergaderstukken. Daarbij is het van belang dat de meest recente versies van documenten opgenomen worden in het systeem. De beschikbare informatie maakt het mogelijk voor de VC om de ontwikkelingen te volgen en daarover met het bestuur contact op te nemen. De VC ervaart dit als een positieve ontwikkeling en voelt daardoor ook een sterkere betrokkenheid bij het fonds en kan de VC meer als klankbord voor het bestuur fungeren. De VC heeft waardering voor de open wijze waarop het bestuur met de VC omgaat. Ook constateert de VC dat het bestuur serieus omgaat met de aanbevelingen van de VC door daarop acties uit te zetten en te rapporteren over de vorderingen.

Financiële situatie

Voor het fonds was 2019 in financieel opzicht een gunstig jaar. Het in 2018 genomen besluit om naar meer rendement te zoeken door de beleggingsmix (beperkt) ten gunste van aandelen aan te passen, had een positief effect op het rendement net als de in 2019 dalende rente. Helaas leidt een dalende rente ook tot toename van de pensioenverplichtingen. Per saldo bleef het totale resultaat positief, waardoor de dekkingsgraad hoger werd. Vanwege het na-rijen van de beleidsdekkingsgraad resulteert dat positieve resultaat niet direct in een hogere toeslag per 1 januari 2020.

De VC constateert dat aan de wettelijke verplichting van het indienen van een herstelplan is voldaan en het opstellen van de jaarlijkse haalbaarheidstoets al in gang is gezet.

Vermogensbeheer & Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

De werkgroep Beleggingen is in het jaar 2019 met regelmaat bijeengewees. De VC heeft geconstateerd dat de werkgroep een goede terugkoppeling van deze bijeenkomsten in de bestuursvergadering geeft en dat het beleggingsplan 2020 eind 2019 door het bestuur is vastgesteld. Bij de beleggingen heeft het bestuur een ESG-beleid vastgesteld. De VC adviseert vast te stellen waar het fonds momenteel staat op het gebied van MVB/ESG en om concrete doelstellingen op dit gebied te formuleren.

Risicomanagement

De bewustwording van de betekenis van het risicomanagement voor het fonds is dit jaar verder toegenomen. De VC heeft geconstateerd dat het bestuur zich zeer bewust is van het belang van een adequaat risicomanagementbeleid. In iedere bestuursvergadering staat het risicomanagement, dan wel onderdelen van het integraal risicomanagement, op de agenda. De verslaglegging van de werkgroep Risicobeheer is echter nog beperkt. De VC raadt aan om bij de omvorming van de werkgroep naar de commissie Risicobeheer daar aandacht aan te geven.

Sleutelfuncties onder IORPII

Naast het beheersen van de operationele risico's op het gebied van de pensioenuitvoering en de beleggingen heeft het bestuur de nodige aandacht gegeven aan het implementeren van IORPII. Vanuit het bestuur zijn in eerste instantie twee bestuurders benoemd als waarnemend sleutelfunctiehouder voor interne audit respectievelijk risicobeheer. De sleutelfunctiehouder actuariael is bij de certificerende actaris belegd. De vervulling van de sleutelfunctie risicobeheer is belegd bij de pensioenuitvoeringsorganisatie. De functievervuller interne audit is belegd bij de compliance office van het fonds. De VC vraagt aandacht voor de borging van volledige onafhankelijkheid van beide functies. Begin 2020 is de door het bestuur voorgestelde inrichting aan DNB voorgelegd. DNB heeft aangegeven geen verdere opmerkingen te hebben over de inrichting. De sleutelfunctiehouders rapporteren periodiek aan het bestuur. Ook de VC volgt graag die rapportages.

Communicatie

Eind 2019 is het communicatiebeleidsplan herzien en aangepast. Daarbij is voor het jaar 2020 een communicatiejaarplan opgesteld waarin per maand de communicatie-uitingen zijn opgenomen. Hoewel het voortouw voor deze communicatie door de pensioenuitvoeringsorganisatie wordt genomen, is het van belang als bestuur inzicht en invloed te blijven houden op de communicatie, zowel qua inhoud als qua middelen en frequentie. Het verdient aanbeveling het onderwerp communicatie als vast agendapunt op de bestuursvergadering te zetten.

Algemeen oordeel

De VC is positief over het functioneren van het bestuur. Het bestuur is voldoende in control en besteedt voldoende tijd en aandacht aan de reguliere gang van zaken binnen het fonds. De waarneming van de VC is dat het bestuur goed werk verricht en de zaken op orde heeft, dan wel drukdoende is belangrijke processen in te richten. Het bestuur vormt een team en gaat respectvol met elkaar om. De belangen van bij het fonds betrokken partijen worden door het bestuur bij te nemen besluiten evenwichtig afgewogen. Met de aanbevelingen van het interne toezicht wordt door het bestuur serieus omgegaan.

Tot Slot

Met dit verslag rapporteert de VC aan het bestuur en legt zij verantwoording af aan het VO en de werkgever. De VC spreekt haar waardering uit over de gegeven openheid in de diverse gesprekken en overleggen met bestuur en VO.

Jacqueline Verhulst, Peter van Eekelen en Christiaan Tromp (voorzitter)

Mei 2020

Reactie van het bestuur op de bevindingen van de Visitatiecommissie

Het bestuur bedankt de Visitatiecommissie voor de effectieve en plezierige samenwerking. Het regelmatig tussentijds overleg komt de betrokkenheid bij het fonds en de effectiviteit van de Visitatie duidelijk ten goede.

De aanbevelingen zullen we ter harte nemen.

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Oordeel Verantwoordingsorgaan Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V.

Het Verantwoordingsorgaan (VO) heeft kennisgenomen van het jaarverslag en de jaarrekening over 2019 alsmede de beoordelingen van de accountant en de actuaris. Tevens heeft het VO kennisgenomen van het rapport van de Visitatiecommissie over 2019.

Het VO heeft in 2019 vijf keer met het bestuur vergaderd. Het belangrijkste onderwerp van bespreking was de studie naar de toekomst van het pensioenfonds. Een ander belangrijk thema was de invoering in 2020 van de nieuwe governance-structuur van het fonds als gevolg van de invoering van IORP II. Op dit laatste punt heeft het VO een advies uitgebracht. Hierin hebben wij positief geadviseerd over de nieuwe structuur.

Evenals in vorige jaren, is het VO positief over het functioneren van het bestuur. Het bestuur kwijt zich zorgvuldig en met veel inzet van zijn taak. Daarbij speelt een extra verzwarende rol dat het bestuur slechts uit vier personen bestaat die samen het volledige, veeleisende takenpakket van een pensioenbestuur voor hun rekening nemen. Deze kwetsbaarheid, in combinatie met de kleine omvang van het fonds, was voor het VO ook reden om in zijn verslag over 2018 zijn zorg uit te spreken over de toekomstvastheid van het fonds. Het VO was dan ook gelukkig met het feit dat het bestuur eind 2018 is begonnen met een studie over de toekomst van het pensioenfonds, inclusief een mogelijke liquidatie van het fonds. Aan deze studie is in 2019 door het bestuur veel tijd en aandacht besteed. Vanaf het begin heeft het bestuur het VO nauw bij deze studie betrokken. Het zag ernaar uit dat deze studie een gunstig resultaat zou opleveren, maar helaas hebben de marktontwikkelingen als gevolg van Covid-19 een eind gemaakt aan dit perspectief.

Tegelijkertijd is echter door de voorgenomen uitbreiding van het bestuur in 2020, als gevolg van de nieuwe governance-structuur, de basis gelegd voor een breder en versterkt bestuur. Daarmee wordt meteen ook tegemoetgekomen aan onze zorg voor de bestuurlijke kwetsbaarheid. De kleine omvang blijft echter naar onze mening een bedreiging voor de toekomstvastheid van het fonds. Nu een buy-out buiten beeld is geraakt, is het naar onze mening noodzakelijk om een nieuwe strategische visie voor het fonds te ontwikkelen.

Nieuwegein, 14 mei 2020

Ina Zandvoort
Edwin Dijkshoorn
Wilfred Klaassen

Reactie van het bestuur op het oordeel van het Verantwoordingsorgaan

Het bestuur kijkt uitermate tevreden terug op het voorbije jaar en de wijze waarop het Verantwoordingsorgaan invulling heeft gegeven aan haar taken.

Het Verantwoordingsorgaan houdt de belangen van alle stakeholders goed voor ogen en stelt zeker dat er voldoende met alle belangen wordt rekening gehouden. Ze draagt er actief aan bij.

Het deskundige optreden van het Verantwoordingsorgaan draagt in belangrijke mate bij aan het algehele vertrouwen van de stakeholders in het pensioenfonds en haar bestuur.

In het komende jaar zal de strategische koers van het fonds opnieuw moeten worden uitgezet en de risicohouding worden bepaald. In voorbereiding hierop kijkt het bestuur uit naar ons gezamenlijk overleg en voortzetting van de vruchtbare samenwerking in wat een hectisch jaar belooft te worden.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2019	2018
Beleggingen [1]		
Aandelen	25.352	20.053
Vastrentende waarden	93.146	84.659
Overige beleggingen	1.095	2.377
Derivaten	0	0
	119.593	107.089
Vorderingen en overlopende activa [2]	622	625
Liquide middelen [3]	586	247
Totaal activa	120.801	107.961

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2019	2018
Stichtingskapitaal en reserves [4]	14.759	10.273
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [5]	104.940	96.884
Overige technische voorzieningen [6]	95	87
	105.035	96.971
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico onderneming [7]	0	0
Kortlopende schulden en overlopende passiva [8]	1.007	717
Totaal passiva	120.801	107.961

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2019	2018
Beleggingsopbrengsten [9]		
Directe beleggingsopbrengsten	928	982
Indirecte beleggingsopbrengsten	14.929	-1.336
	15.857	-354
Saldo van overdrachten van rechten [10]	0	-104
Pensioenuitkeringen [11]	-3.243	-3.321
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [12]		
Rentetoevoeging	210	234
Indexering en overige toeslagen	-374	-406
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	3.266	3.340
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	65	67
Wijziging marktrente	-11.612	-3.288
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	0	113
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	389	37
Wijziging van actuariële grondslagen en/of methodieken	0	1.277
	-8.056	1.374
Mutatie voorziening niet opgevraagde pensioenen [13]	-8	22
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico onderneming [14]	0	21
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [15]	-66	-67
Overige baten en lasten [16]	2	2
Saldo van baten en lasten	4.486	-2.427
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	4.486	-2.427

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2019	2018
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Overige	-15	0
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-3.250	-3.321
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	-104
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-79	13
Overige	0	-21
	-3.329	-3.433
Totaal pensioenactiviteiten	-3.344	-3.433
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	948	1.077
Verkopen en aflossingen beleggingen	25.188	47.184
	26.136	48.261
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-22.762	-45.043
Kosten van vermogensbeheer	309	280
	-22.453	-44.763
Totaal beleggingsactiviteiten	3.683	3.498
Mutatie liquide middelen	339	65
Saldo liquide middelen 1 januari	247	182
Saldo liquide middelen 31 december	586	247

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2019, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2019. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW, met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en op basis van continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Schattingen, veronderstellingen en oordelen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt omtrent haar eigen schattingen en veronderstellingen en die van de partijen aan wie middels overeenkomst werkzaamheden zijn uitbesteed, die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden. Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Stelselwijzigingen

In 2019 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen

wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld en indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Waardering

Beleggingen

Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op reële waarde. Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen. Beleggingen voor risico pensioenfondsen en voor risico deelnemers worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

Aandelen, indirecte vastgoedbeleggingsfondsen en overige beleggingen

De beursgenoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Vastrentende waarden

De beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters, zijnde de risicovrije rente op basis van de EONIA-curve. In het verleden gold als disconteringsvoet de EURIBOR-curve. RJ610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven. In de hierboven genoemde beleggingen zijn ook de beleggingen opgenomen m.b.t. de spaarsaldi van de vroegpensioengarantieregeling en het individuele pensioensparen. Aan deze spaarsaldi wordt het fondsrendement toegevoegd. Genoemde beleggingen voor risico van resp. werkgever en deelnemers zijn opgenomen in de totale beleggingen van het pensioenfonds omdat het technisch niet mogelijk is om deze beleggingen te splitsen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgronddslagen voor vreemde valuta. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Algemene reserve

Aan de algemene reserve wordt het saldo van baten en lasten toegevoegd c.q. onttrokken.

Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

De pensioenverplichtingen zijn gesteld op de contante waarde van kasstromen behorende bij de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten. De rentetoevoeging is gelijk aan de 1-jaars rente voor de technische voorzieningen voor risico fonds. Voor 2019 is deze gelijk aan -0,235% (2018: -0,260%).

Rentevoet

Conform de rentetermijnstructuur per 31 december 2019 zoals gepubliceerd door DNB.

Overlevingstafels

Prognosetafel AG2018 met startjaar 2020. Deze tafels worden toegepast rekening houdend met ervaringssterfte, waarbij vanaf 2017 de AZL-ervaringssterfte is gehanteerd. Voorheen is vanaf 2012 tot en met 2016 de ervaringssterfte 'Hoog-Midden' gehanteerd.

Gezinssamenstelling

Alle mannelijke verzekerden zijn gehuwd verondersteld met een drie jaar jongere vrouw. Alle vrouwelijke verzekerden zijn gehuwd verondersteld en wel met een drie jaar oudere man. De veronderstelde gehuwdheidsfrequentie neemt na de pensioenleeftijd af volgens de relevante sterftetafels van de partner. De overschatting van de lasten, veroorzaakt door bovengenoemde onderstelling, laat toe een reservering achterwege te laten voor de verplichtingen voortvloeiende uit toekomstige wezenpensioenen. Voor de gepensioneerden wordt uitgegaan van de werkelijke burgerlijke staat.

Uitbetalingswijze

De betaling wordt verondersteld continu te geschieden.

Kosten

Vanaf ultimo 2014 is de kostenvoorziening niet langer een percentage (2%) van de nettovoorziening, maar vastgesteld als een vast bedrag. Ultimo 2019 bedraagt de kostenvoorziening 7.521. Hierbij dient te worden opgemerkt dat bij de bepaling van het verloop van de voorziening nog altijd rekening wordt gehouden met een opslag van 2%; het aanwezige restant wordt separaat als 'Verhoging kostenvoorziening' gepresenteerd.

Overige technische voorziening

Voorziening langdurig zieken

Indien deelnemers langer dan twee jaar ziek zijn kunnen ze arbeidsongeschikt verklaard worden. Bij de bepaling van de voorziening voor langdurig zieken wordt rekening gehouden met de toekomstige schadelast voor zieke deelnemers op balansdatum die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard.

Voorziening niet opgevraagde pensioenen

Vanaf boekjaar 2013 houdt Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. een voorziening aan voor de gemiste uitkeringen van de niet opgevraagde pensioenen. Het gaat om pensioen voor deelnemers die zich niet hebben gemeld (en die ook niet konden worden getraceerd). Deze voorziening wordt vastgesteld door rekening te houden met de sterftekans vanaf het moment van ingang pensioen op basis van de bij het fonds gehanteerde sterftegrondslagen.

Voorziening pensioenverplichting voor risico onderneming

Het spaarsaldo vroegpensioengarantieregeling betreft het spaarsaldo van deelnemers die gebruik maken van de door de werkgever geboden garantieregeling bij invoering van het vroegpensioen per 1 januari 2000. Zolang de werknemer de met de werkgever overeengekomen middelen beschikbaar stelt geeft de werkgever een garantie voor de hoogte van het vroegpensioen. Het pensioenfonds administreert en beheert de in deze regeling beschikbare middelen, echter de garantietoezegging ligt bij de werkgever. Het spaarsaldo kan toenemen door individuele stortingen en afnemen als gevolg van uitgaande waardeoverdracht of pensionering van de desbetreffende deelnemer. Bij pensionering zal worden bekeken of het aanwezige spaarsaldo voldoende is voor de toegezegde garantie. Indien dit niet het geval is zal de werkgever een aanvullende storting doen zodat de garantie vroegpensioenaanspraken bij het pensioenfonds kunnen worden ingekocht. Aan het aanwezige spaarsaldo en eventuele stortingen/onttrekkingen wordt het behaalde fondsrendement toegevoegd.

Schulden en overige passiva

Schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs. Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Resultaatbepaling

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de renteopbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hieronder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen, aandelen vastgoedmaatschappijen, obligaties en leningen op schuldbekentenis;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen met betrekking tot deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties;
- derivaten.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen. Deze kosten worden volledig doorbelast aan de aangesloten onderneming.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. in rekening te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde personen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen worden in het jaar waarin ze worden toegezegd verantwoord als een premiebijdrage.

Waardeoverdrachten

De post waardeoverdrachten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zijn betrekking hebben.

Uitvoeringskosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen, zijnde het fonds en de sponsor, en hun bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. Een deel van de bestuurders neemt deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Transacties met bestuurders

De leden van de Visitatiecommissie en het Verantwoordingsorgaan ontvangen een vergoeding vanuit het fonds. Er zijn geen leningen verstrekt aan noch zijn er vorderingen op bestuurders. Er hebben geen overige transacties plaatsgevonden met bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Tussen het fonds en cao-partijen is een uitvoeringsreglement gesloten waarin afspraken zijn vastgelegd ten aanzien van de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de pensioenregeling.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen

Categorie	Stand ultimo 2018	Aankopen/Verstrekkingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koersverschillen	Niet-gerealiseerde koersverschillen	Stand ultimo 2019
Aandelen						
Aandelen beleggingsfondsen	20.053	914	-400	28	4.757	25.352
Vastrentende waarden						
Obligaties en andere vastrentende waarden	84.659	2.405	-3.158	615	8.625	93.146
Overige beleggingen						
Mixfondsen en Geldmarktfondsen	2.377	3.211	-5.398	906	-1	1.095
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	107.089	6.530	-8.956	1.549	13.381	119.593

Categorie	Stand ultimo 2017	Aankopen/Verstrekkingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koersverschillen	Niet-gerealiseerde koersverschillen	Stand ultimo 2018
Aandelen	13.038	28.813	-21.118	-57	-623	20.053
Vastrentende waarden	95.296	10.313	-20.763	-343	156	84.659
Overige beleggingen	3.048	5.472	-5.753	0	-390	2.377
Derivaten	-366	443	0	-377	300	0
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	111.016	45.041	-47.634	-777	-557	107.089
Waarvan onder de passiva gepresenteerd:						
Derivaten	2.436					0
Beleggingen aan activa-zijde balans	113.452					107.089

Om een beter inzicht te geven in de beleggingen zijn de cijfers met betrekking tot de beleggingen opgesteld volgens het lookthrough-principe. Onderstaande tabel geeft een inzicht in de aansluiting met de balans en de risicoparagraaf.

	Stand ultimo 2019	Liquide middelen	Over- lopende intrest	Stand ultimo 2019 conform risico paragraaf ¹⁾
Aandelen	25.352	-888	0	24.464
Vastrentende waarden	93.146	1.095	595	94.836
Derivaten	0	-182	0	-182
Overige beleggingen	1.095	-2	0	1.093
	119.593	23	595	120.211

Over het verslagjaar 2018 gold de volgende indeling:

	Stand ultimo 2018	Liquide middelen	Over- lopende intrest	Stand ultimo 2018 conform risico paragraaf ²⁾
Aandelen	20.053	15.236	0	35.289
Vastrentende waarden	84.659	2.882	616	88.157
Derivaten	0	-155	0	-155
Overige beleggingen	2.377	-17.943	0	-15.566
	107.089	20	616	107.725

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: De waardering is gebaseerd op genoteerde marktprijzen.

Level 2: De waardering is een afgeleide berekening van een marktnotering of een onafhankelijke taxatie.

Level 3: De waardering is gebaseerd op een netto-contante-waardeberekening of een intern gehanteerd waarderingsmodel.

1) *Op basis van look-through.*

2) *Op basis van look-through.*

Categorie	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2019
Aandelen	24.464	0	0	24.464
Vastrentende waarden	94.655	0	181	94.836
Derivaten	0	0	-182	-182
Overige	1.093	0	0	1.093
Totaal belegd vermogen	120.212	0	-1	120.211

Over het verslagjaar 2018 gold de volgende indeling:

Categorie	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2018
Aandelen	19.057	0	0	19.057
Vastrentende waarden	88.126	0	31	88.157
Derivaten	0	0	-155	-155
Overige	666	0	0	666
Totaal belegd vermogen	107.849	0	-124	107.725

Passiva	2019	2018
[4] Stichtingskapitaal en reserves		
Stichtingskapitaal	0	0
Algemene reserve		
Stand per 1 januari	10.273	12.700
Saldobestemming boekjaar	4.486	-2.427
Stand per 31 december	14.759	10.273
Totaal eigen vermogen	14.759	10.273
Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt	4,0%	4,0%
Het vereist eigen vermogen bedraagt	114,1%	114,6%
De dekkingsgraad is	114,1%	110,6%
De beleidsdekkingsgraad is	112,3%	113,4%

De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal eigen vermogen plus de totale technische voorzieningen, zijnde het pensioenvermogen, gedeeld door de totale technische voorzieningen.

De berekening is als volgt: $(14.759 + 105.035) / 105.035 \times 100\% = 114,1\%$

De beleidsdekkingsgraad is bepaald als de 12-maands gemiddelde dekkingsgraad waarbij voor het einde van een kwartaal de dekkingsgraad wordt gebruikt zoals gerapporteerd in de K-Staten DNB en voor het einde van het jaar de dekkingsgraad wordt gebruikt zoals gerapporteerd in de J-staten DNB.

	2019	2018
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds		
[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Ontwikkeling Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	96.884	98.258
Indexering en overige toeslagen	374	406
Rentetoevoeging	-210	-234
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-3.266	-3.340
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-65	-67
Wijziging marktrente	11.612	3.288
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	0	-113
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-389	-37
Wijziging van actuariële grondslagen en/of methodieken	0	-1.277
Stand per 31 december	104.940	96.884
[6] Overige technische voorziening		
<i>Voorziening niet opgevraagde pensioenen</i>		
Stand per 1 januari	87	109
Mutatie via staat van baten en lasten	8	-22
Stand per 31 december	95	87
Totaal technische voorzieningen voor risico pensioenfonds	105.035	96.971
De voorziening pensioenverplichtingen is als volgt verdeeld over de categorieën:		
– Actieve deelnemers	290	242
– Gewezen deelnemers	46.074	39.383
– Pensioengerechtigden	53.004	51.654
– Kostenvoorziening	5.572	5.605
– Overig	95	87
	105.035	96.971

	2019	2018
[7] Voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico onderneming		
Spaarsaldo vroegpensioengarantieregeling		
Stand per 1 januari	0	21
Vrijval vroegpensioengarantieregeling	0	-21
Stand per 31 december	0	0
Alle voorzieningen hebben een looptijd > 1 jaar.		
[8] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Belastingen en sociale premies	63	70
Administrateur	60	43
Accountant	41	57
Actuaris	41	41
Beheerloon vermogensbeheerders	784	476
Schulden inzake overige pensioenuitvoerings- en administratiekosten	5	18
Nog te betalen bedragen aan onderneming	12	12
Bankrente	1	0
	1.007	717
Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd < 1 jaar.		

Niet in de balans opgenomen vorderingen en verplichtingen

Er zijn meerjarige contracten afgesloten met State Street, BlackRock en AZL. N.V. Deze contracten zijn jaarlijks opzegbaar. De kosten hiervoor zijn in lijn met voorgaande jaren.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen, zijnde het fonds en de sponsor, en hun bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. Een deel van de bestuurders neemt deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. hebben in 2019 een vergoeding ontvangen van het pensioenfonds van € 28.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2019 had Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. geen personeelsleden in dienst.

	2019	2018
[9] Beleggingsopbrengsten		
Directe beleggingsopbrengsten		
Aandelen	4	-14
Vastrentende waarden	1.000	1.017
Derivaten	0	-18
Subtotaal	1.004	985
Banken	-76	-3
Totaal directe beleggingsopbrengsten	928	982
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Aandelen	28	-57
Vastrentende waarden	615	-343
Derivaten	0	-377
Valutaverschillen	906	-2
	1.549	-779
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Aandelen	4.757	-623
Vastrentende waarden	8.624	156
Overige beleggingen	-1	-390
Derivaten	0	300
	13.380	-557
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	14.929	-1.336

	2019	2018
Kosten van vermogensbeheer		
Beheerloon	-472	-318
Bewaarloon	-83	-83
Beleggingsadministratie	-48	-33
Totaal kosten vermogensbeheer	-603	-434
Doorbelast aan onderneming	603	434
Totaal kosten vermogensbeheer ten laste van het fonds	0	0
Totaal beleggingsopbrengsten	15.857	-354
[10] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	-104
[11] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdomspensioen	-2.583	-2.686
Partnerpensioen	-650	-606
Wezenpensioen	-2	-2
Subtotaal	-3.235	-3.294
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-8	-27
Totaal pensioenuitkeringen	-3.243	-3.321
[12] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	-8.056	1.374
[13] Mutatie voorziening niet opgevraagde pensioenen	-8	22
[14] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico onderneming		
Spaarsaldo vroegpensioengarantieregeling		
Onttrekkingen t.b.v. inkoop rechten	0	21

[15] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

Totale kosten administratie
Doorbelast aan onderneming

	2019	2018
	-845	-625
	779	558
	-66	-67
	2	2
Saldo van baten en lasten	4.486	-2.427

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten worden vanaf verslagjaar 2013 voor het grootste deel door de aangesloten ondernemingen betaald.

Over 2019 is 779 (2018: 558) aan pensioenuitvoerings- en administratiekosten betaald door de aangesloten ondernemingen voor het pensioenfonds.

Het bedrag van 779 is inclusief 53 accountantskosten. Deze accountantskosten betreffen de controle van de jaarrekening (40) en fiscaal advies (13).

[16] Overige baten en lasten**Saldo van baten en lasten****Actuariële analyse van het saldo**

Wijziging rentetermijnstructuur
Beleggingsopbrengsten
Waardeoverdrachten
Uitkeringen
Sterfte
Overige verzekeringstechnische grondslagen
Toeslagverlening
Nieuwe prognosetafel en wijziging kostenvoorziening
Overige mutaties technische voorzieningen

	2019	2018
	-11.612	-3.288
	16.067	-120
	0	9
	22	19
	354	80
	-5	3
	-374	-406
	-32	1.277
	66	-1
Totaal jaarresultaat	4.486	-2.427

Risicoparagraaf

(in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Eind 2016 wordt geen rekening meer gehouden met eventuele additionele risico's. Hieromtrent heeft afstemming plaats gevonden met bestuur, waarmerkend actuaris en DNB. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2019 van 114,1% en 2018 van 114,6%. Hierbij dient opgemerkt te worden dat ten opzichte van vorig boekjaar de procentuele buffer van de afzonderlijke risicocomponenten anders wordt getoond. De veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, aandelen en vastgoedrisico en kredietrisico wordt vanaf dit boekjaar bij deze afzonderlijke risico's meegenomen. Daarnaast wordt rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie). Vorig boekjaar werden deze effecten gezamenlijk onder het diversificatie-effect verantwoord. Door deze aangepaste rubricering te hanteren wordt de relatieve bijdrage van de afzonderlijke risicocomponenten aan de totale vereiste dekkingsgraad beter inzichtelijk.

	2019		2018	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	835	0,4	1.641	0,9
Aandelen- en vastgoed risico (S2)	7.302	5,5	6.771	5,4
Valutarisico (S3)	3.653	0,9	3.823	1,1
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	8.429	6,7	7.679	6,6
Verzekeringstechnisch risico (S6)	3.027	0,6	2.767	0,6
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	0	0,0
Diversificatie-effect	-8.426		-8.513	
Totaal vereist eigen vermogen	14.820	14,1	14.168	14,6

	2019		2018	
	€	%	€	%
Dekkingsgraad		114,1		110,6
Beleidsdekkingsgraad		112,3		113,4
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,0		104,0
Strategisch vereiste dekkingsgraad		114,1		114,6
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		114,4		114,1

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2019 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een tekort verkeert. In boekjaar 2019 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 112,3%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2018 van 113,4%, is de beleidsdekkingsgraad afgenomen met 1,1%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 12,9

Duratie van de pensioenverplichtingen 16,2

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	in €	%	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	2.633		2.633	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	1.709		1.798	
Renterisico	924	0,4	835	0,4
Afdekkingspercentage (B/A)		64,9		68,3

Derivaten

Het renterisico is afgedekt door middel van renteswaps. Indien de waarde van de renteswaps met een tegenpartij méér dan het overeengekomen bedrag bedraagt, wordt met de betreffende tegenpartij collateral (onderpand) uitgewisseld.

Het ongerealiseerd resultaat bedraagt € 48 miljoen.

Door deze swaps wordt de duratie van de portefeuille van vastrentende waarden verlengd tot een totale duratie van 12,9.

Met behulp van deze derivaten wordt het strategisch afdekkingspercentage vorm gegeven. Strategisch dekt het fonds volgens het beleggingsmandaat 65,0% van het renterisico van haar verplichtingen af. Het strategisch afdekkingspercentage volgens het beleggingsmandaat van 65,0% wijkt af van het strategisch afdekkingspercentage van 68,3% zoals in bovenstaande tabel te zien is.

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 924 (0,4%) en voor het strategisch renterisico 835 (0,4%).

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en hedgefonds en private equity in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende aandelen categorieën getoond.

	2019		2018	
	€	%	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	20.533	83,9	15.875	83,3
Opkomende markten (Emerging markets)	3.931	16,1	3.182	16,7
Private equity, hedge funds en multimanagerfondsen	0	0,0	0	0,0
	24.464	100,0	19.057	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 7.651 (5,8%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 7.302 (5,5%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

	2019		2018	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingen naar valuta:</i>				
Euro	96.602	80,4	87.936	81,6
Amerikaanse dollar	13.588	11,3	10.378	9,6
Britse pound sterling	976	0,8	1.166	1,1
Overige	9.045	7,5	8.245	7,7
	120.211	100,0	107.725	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt 3.961 (1,0%) en voor het strategisch valuta risico 3.653 (0,9%).

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt in grondstoffen en loopt daarmee het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt als gevolg van marktontwikkelingen.

Het pensioenfonds belegt niet direct in grondstoffen maar doet dit met behulp van derivaten. Voorbeelden van grondstoffenderivaten zijn indexfutures en indexderivaten die kunnen worden afgesloten op verschillende categorieën zoals landbouw en vee, metalen en energie. Grondstoffen zorgen van oudsher voor diversificatievoordelen binnen de beleggingsportefeuille. Naast diversificatievoordelen bewegen grondstoffen ook mee met stijgende prijzen waardoor ze een hedge vormen tegen koopkrachtontkrachting.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 35%. De buffer bedraagt zowel voor het feitelijk grondstoffenrisico als voor het strategisch grondstoffenrisico 0,0.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking

te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geassocieerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2019		2018	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	31.352	33,1	28.169	32,1
AA	17.187	18,1	15.130	17,3
A	18.517	19,5	16.790	19,2
BBB	23.421	24,7	22.556	25,7
Lager dan BBB	1.370	1,4	2.163	2,5
Geen rating	2.989	3,2	2.844	3,2
	94.836	100,0	87.652	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 1 jaar	1.095	1,2	2.377	2,7
Resterende looptijd <> 5 jaar	0	0,0	0	0,0
Resterende looptijd >= 5 jaar	93.741	98,8	85.275	97,3
	94.836	100,0	87.652	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 8.372 (6,6%) en voor het strategisch kredietrisico van 8.429 (6,7%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevensrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage

van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Hoogte buffer

De buffer bedraagt zowel voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico als voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 3.027 (0,6%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2019		2018	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingen per regio:</i>				
Europa	81.771	67,9	83.546	77,5
Noord-Amerika	30.974	25,8	16.160	15,0
Japan	186	0,2	1.459	1,4
Azië exclusief Japan	709	0,6	1.785	1,7
Emerging markets	4.533	3,8	4.589	4,2
Overig	2.038	1,7	186	0,2
	120.211	100,0	107.725	100,0
<i>Verdeling aandelen naar bedrijfstak:</i>				
Duurzame consumentengoederen	2.821	11,1	2.066	10,3
Niet-duurzame consumentengoederen	1.795	7,1	1.452	7,2
Energie	1.176	4,6	1.040	5,2
Financiële instellingen	4.125	16,3	3.351	16,7
Gezondheidszorg	2.830	11,2	2.198	11,0
Industrie	2.116	8,3	1.604	8,0
Informatietechnologie	4.471	17,7	2.914	14,5
Basismaterialen	1.148	4,5	957	4,8
Vastgoed	849	3,3	633	3,2
Telecommunicatie	2.298	9,1	1.883	9,4
Nutsbedrijven	824	3,3	662	3,3
Overig	899	3,5	1.293	6,4
	25.352	100,0	20.053	100,0

	2019		2018	
	€	%	€	%
Grote posten: beleggingen van eenzelfde debiteur groter dan 2% van de totale activa.				
<i>Aandelen</i>				
World EQ INDEX ESG SREENED FUND B	0	0,0	16.232	15,1
ABERDEEN EMERGING MARKETS G-2 CAP	0	0,0	3.821	3,5
BLACKROCK CCF DEV WORLD ESG X1 EUR	20.798	17,2	0	0,0
EMERGING MARKETS ESG SCRND FUND B	4.554	3,8	0	0,0
<i>Vastrentende waarden</i>				
Global Credit Portfolio Fund	23.383	19,4	21.220	19,7
Euro Credit Portfolio Fund	23.649	19,6	21.954	20,3
Staatsobligaties Nederland	12.478	10,3	11.196	10,4
Staatsobligaties Frankrijk	11.715	9,7	12.272	11,4
Staatsobligaties Duitsland	12.843	10,6	12.004	11,1
4.000% EUROPEAN INVESTMENT BANK 10/15/2037	4.331	3,6	3.915	3,6
4.000% BUONI POLIENNALI DEL TES 02/01/2037	2.437	2,0	2.098	1,9
<i>Overige beleggingen</i>				
ICS-EURO LIQ-AGENCY DIST	0	0,0	2.377	2,2
ICS-INS EURO LIQ-AGNCY DIS	1.095	0,9	0	0,0

Er zijn geen beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in Henkel Nederland B.V. en de aan haar gelieerde ondernemingen.

Hoogte buffer

In het standaardmodel is geen rekening gehouden met een buffer voor concentratierisico. Het risico dient sec kwalitatief toegelicht te worden. In boekjaar 2015 werd wel een additionele buffer voor concentratierisico becijferd. Het betroffen landenconcentraties binnen de vastrentende waarden portefeuille die meer dan 2% van de totale marktwaarde van de beleggingsportefeuille in beslag namen en een slechtere rating dan AAA hadden. Conform afstemming wordt hiervoor sinds boekjaar 2016 geen additionele buffer meer becijferd.

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds resulteert een buffer voor zowel het feitelijk actief beheer risico als voor het strategisch actief beheer risico van 0 (0,0%).

Gebeurtenissen na balansdatum

Eind 2019 stak het Corona-virus (Covid-19) voor het eerst de kop op in China. In maart 2020 kreeg het ook stevige voet aan de grond in Europa en daarmee in Nederland. Om het virus in te dammen en de gezondheid van mensen te beschermen, hebben veel landen drastische maatregelen moeten nemen. Deze maatregelen raken het dagelijks leven van alle mensen.

De uitbraak van het Corona-virus heeft ook economische gevolgen. Zowel grote als kleine bedrijven worden hard geraakt door deze crisis. De onzekerheid die dat met zich meebrengt, heeft gevolgen voor de financiële markt en daarmee voor de financiële positie van pensioenfondsen.

Het effect van de crisis rondom het Corona-virus is niet te isoleren. We kunnen wel bekijken wat er met de dekkinggraad van het pensioenfonds is gebeurd. Bij het vaststellen van de jaarrekening is de crisis nog niet ten einde. De dekkinggraad eind april 2020 bedraagt 106,9%. Hoewel de Coronacrisis niet de enige oorzaak van deze daling van 7,2%-punt hoeft te zijn, geeft dit wel een indicatie van de financiële impact op het pensioenfonds gedurende deze periode.

Nieuwegein d.d. 15 juni 2020

Het bestuur

A.M.J. de Bekker

A. Benschop

E. de Boer

H.M.E. Janssen

Overige gegevens

Bepalingen resultaatbestemming

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2019 geheel toe te voegen aan de algemene reserve. In de statuten en ABTN is geen bepaling opgenomen over de wijze waarop het resultaat moet worden verdeeld.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2019.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V., zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1,1 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 55 duizend. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendeekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Coronacrisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Purmerend, 15 juni 2020

drs. T.J.R. Veerman AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. per 31 december 2019 en van het saldo van baten en lasten over 2019, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. ('de Stichting') te Nieuwegein gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2019;
- 2 de staat van baten en lasten over 2019;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2019; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit
— Materialiteit van EUR 1,1 miljoen — Circa 0,9% van het pensioenvermogen
Kernpunten
— Waardering van beleggingen — Waardering van technische voorzieningen
Oordeel
Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 1,1 miljoen (2018: EUR 1,1 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2019 (circa 0,9%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 55 duizend rapporteren aan het bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan BlackRock Investment Management (UK) Limited. De beleggingsadministratie is uitbesteed aan NN Investment Partners B.V. en de pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door BlackRock Investment Management (UK) Limited en NN Investment Partners B.V. en informatie over de technische voorzieningen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van BlackRock Investment Management (UK) Limited, NN Investment Partners B.V. en AZL N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverleners met vertegenwoordigers van de dienstverleners. Op basis daarvan evalueren wij, en bespreken wij (waar relevant) met de andere onafhankelijke accountants, de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2019 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan BlackRock Investment Management (UK) Limited, NN Investment Partners B.V en AZL N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van de uitkeringen uitgevoerd, waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben opgesteld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen en uitkeringen verkregen.

Reikwijdte van onze controle inzake fraude

In overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid (maar geen absolute) dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat die het gevolg zijn van fraude of fouten.

Als onderdeel van onze risico-inschattingswerkzaamheden hebben wij gebeurtenissen en omstandigheden geëvalueerd die wijzen op een prikkel of druk om fraude te plegen of een mogelijkheid bieden om fraude te plegen ('frauderisicofactoren') om op basis daarvan frauderisico's te identificeren, indien relevant.

De frauderisicofactoren zijn besproken binnen het controleteam en wij zijn alert op aanwijzingen van fraude gedurende de controle. Op basis van de controlestandaard hebben wij het frauderisico met betrekking tot doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het bestuur (veronderstelde risico) geëvalueerd, hetgeen standaard onderdeel is van onze controleaanpak. Het vanuit de controlestandaard veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording hebben wij in onze evaluatie niet onderkend als relevant frauderisico, vooral omdat de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

Onze controlewerkzaamheden omvatten een evaluatie van de opzet en het bestaan alsmede de effectieve werking van interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het mitigeren van dit risico, een evaluatie van management bias en het identificeren van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. Indien wij journaalposten met een verhoogd risico hebben geïdentificeerd, controleren wij deze door middel van validatie van brondocumentatie.

Bij het bepalen van onze controlewerkzaamheden maken wij gebruik van de inschatting en evaluatie van de Stichting met betrekking tot het interne beleid omtrent frauderisico-beheersing (preventie, detectie en respons), inclusief de opzet van ethische standaarden om een open en eerlijke cultuur na te streven.

Als onderdeel van onze evaluatie hebben wij diverse fondsrapportages (bijvoorbeeld SLA-rapportages) geïnspecteerd.

Wij hebben onze risico-inschatting en controlewerkzaamheden gecommuniceerd aan het bestuur. Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch fraudeonderzoek, welk onderzoek vaak een meer diepgaand karakter heeft.

Onze controlewerkzaamheden om frauderisico's te adresseren hebben niet geleid tot de identificatie van een kernpunt van de controle.

Wij merken op dat onze controle is gebaseerd op de procedures die zijn beschreven in overeenstemming met de toepasselijke controlestandaarden en niet primair zijn ontworpen om fraude te detecteren.

Reikwijdte van onze controle inzake het niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben feiten en omstandigheden geëvalueerd om wet- en regelgeving te identificeren die relevant is voor de Stichting. Wij hebben wet- en regelgeving geïdentificeerd die redelijkerwijs een materieel effect op de jaarrekening kan hebben op basis van onze risico-inschatting en sector kennis, door middel van het bevragen van het bestuur en een evaluatie van het beleid en geïmplementeerde procedures ten aanzien van het voldoen aan wet- en regelgeving.

Geïdentificeerde wet- en regelgeving is besproken binnen het controleteam en wij zijn alert op aanwijzingen van het niet voldoen aan wet- en of regelgeving gedurende de controle. De potentiële impact van wet- en regelgeving varieert sterk:

- De Stichting is onderhevig aan wet- en regelgeving die direct van invloed is op de jaarrekening, inclusief de Pensioenwet en verslaggevingstandaarden (inclusief voor de Stichting specifieke wet- en regelgeving). Wij hebben het voldoen aan deze wet- en regelgeving vastgesteld als onderdeel van onze controlewerkzaamheden voor de relevante elementen in de jaarrekening.
- Daarnaast is de Stichting onderhevig aan diverse wet- en regelgeving waarbij niet voldoen aan deze wet- en regelgeving indirect van invloed kan zijn op de jaarrekening ten aanzien van elementen verantwoord of toegelicht in de jaarrekening, of beide, bijvoorbeeld als gevolg van het ontvangen van boetes of claims. Wij hebben het Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp) geïdentificeerd als wetgeving die indirect, redelijkerwijs een materiële impact op de jaarrekening zou kunnen hebben.

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

De Nederlandse controlestandaarden beperken onze controlewerkzaamheden met betrekking tot het identificeren van het niet voldoen aan wet- en regelgeving met een indirecte invloed tot het bevragen van het bestuur en inspectie van correspondentie met toezichthoudende instanties alsmede andere juridische correspondentie. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot het identificeren van gevallen of vermoedens van niet voldoen aan wet- en regelgeving anders dan wat reeds door de Stichting is geïdentificeerd.

De impact van bekende gevallen of vermoedens van niet voldoen aan wet- en regelgeving hebben wij geadresseerd in de controlewerkzaamheden met betrekking tot de relevante elementen zoals verantwoord in de jaarrekening.

De uitgevoerde werkzaamheden inzake het adresseren van het risico op het niet voldoen aan wet- en regelgeving hebben niet geleid tot het identificeren van een kernpunt in onze controleverklaring.

Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch onderzoek naar het voldoen aan wet- en regelgeving. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en voor de opzet van een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude, waaronder het voldoen aan wet- en regelgeving.

Indien de gevolgen voor de jaarrekening van het niet voldoen aan indirecte wet- en regelgeving (onregelmatigheden) minder direct van invloed zijn op gebeurtenissen en transacties die in de jaarrekening tot uitdrukking komen, hoe minder waarschijnlijk het is dat de inherent beperkte controlewerkzaamheden, zoals vereist door de controlestandaarden, dit zouden identificeren. Bovendien bestaat er, zoals bij elke controle, een hoger risico op het niet detecteren van onregelmatigheden indien deze het gevolg zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, opzettelijke onjuistheden, verkeerde representaties of de doorbreking van interne beheersmaatregelen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Waardering van beleggingen

Omschrijving

De beleggingen vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen bedragen circa 99% van het balanstotaal. De beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Uit noot 1 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen van de Stichting hoofdzakelijk gebaseerd is op marktnoteringen. Omdat het overzicht 'Methodiek bepaling marktwaarde' zoals opgenomen in noot 1 is opgesteld op basis van look-through, wordt in dit overzicht een zeer beperkt deel van de beleggingen onder level 3 (waardering op basis van een netto-contante-waardeberekening of een intern gehanteerd waarderingsmodel) gepresenteerd. De waardering van de beleggingen is in belangrijke mate bepalend voor de financiële resultaten van het fonds.

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

Wij schatten het risico op een materiële fout in de waardering van de beleggingen lager in, mede omdat de schattingsonzekerheid niet aanwezig is op de datum van deze controleverklaring.

Vanwege de omvang van de beleggingen in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van de beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Wij hebben de waardering van de beleggingen onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingen vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen. Dit geldt ook voor het zeer beperkte deel van de beleggingen die in het overzicht 'Methodiek bepaling marktwaarde' zoals opgenomen in noot 1 zijn gepresenteerd onder level 3.

Voor een beperkt deel van de beleggingen is geen in de markt waarneembare prijs beschikbaar. Voor deze beleggingen hebben wij de waardering getoetst aan de hand van (door een andere onafhankelijke accountant gecontroleerde) jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan de consistentie met de waarderinggrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant.

Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 1 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de beleggingen in de jaarrekening aanvaardbaar. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de markttrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' de waarderinggrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen. In de 'Risicoparagraaf' is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaris over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Tevens hebben wij de waarderinggrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de technische voorzieningen evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 15 juni 2020

KPMG Accountants N.V.

W. Kevelam RA

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

Bijlagen

Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. De ABTN (ook wel bedrijfsplan genoemd) gaat nader in op de organisatie van het fonds, de inhoud van de pensioenregeling, de financiële opzet waaronder grondslagen, het beleidskader (premie-, toeslag- en beleggingsbeleid) en de sturingsmiddelen, de hoofdlijnen van het interne risicobeheersingssysteem alsmede de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst.

Accounting standaarden

Raamwerk van verslaggevingsregels voor het opstellen van een jaarrekening en jaarverslag.

Actuariële grondslagen

Dit zijn de veronderstellingen die de actuaris gebruikt bij de vaststelling van de pensioenverplichtingen en de pensioenpremie. Deze veronderstellingen hebben onder meer betrekking op de gehanteerde rekenrente, de kansstelsels en de kostenopslagen.

Actuaris

Een actuaris combineert economische en wiskundige technieken ten behoeve van de vaststelling van de benodigde koopsommen of premies en de verplichtingen van het fonds (vaststelling voorziening pensioenverplichtingen). Tevens verricht de actuaris risicoanalyses en studies met betrekking tot het afstemmen van verplichtingen en beleggingen.

ALM

Deze studie geeft inzicht in de toekomstige ontwikkelingen van een pensioenfonds en biedt een pensioenfondsbestuur de mogelijkheid diverse beleidsvariabelen (zoals beleggingsbeleid, premiebeleid en toeslagbeleid) in hun onderlinge samenhang te evalueren.

Beleggingsmix

Verdeling van de beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals zakelijke en vastrentende waarden.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

Benchmark

Vooraf vastgestelde, objectieve maatstaf voor de prestatie van (de beheerder van) een beleggingsportefeuille of pensioenfonds. Een beursindex bijvoorbeeld.

Beurskoers

Marktprijs van een aandeel, obligatie of andere waardepapieren.

Collateral

In onderpand gegeven zekerheden ter dekking van aangegane marginverplichtingen –dit betreft de verplichting van beleggers om een waarborgsom in geld of dekking in de vorm van effecten te storten bij hun bank of commissionair bij het schrijven van opties of andere afgeleide producten– welke voortkomen uit hoofde van de aangegane derivatenpositie(s).

Contante waarde

De waarde die op dit moment aanwezig moet zijn om, rekening houdend met renteaangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariële grondslagen, toekomstige pensioenbetalingen te kunnen verrichten.

Dekkingsgraad

Een maat voor de solvabiliteit van een pensioenfonds. De dekkingsgraad is de verhouding tussen het aanwezig vermogen en de verplichtingen van het fonds, uitgedrukt in een percentage.

Er is sprake van onderdekking als het aanwezig vermogen minder bedraagt dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Er is sprake van een reservetekort als het aanwezig vermogen minder bedraagt dan het vereist eigen vermogen. Het vereist eigen vermogen wordt zodanig vastgesteld dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het aanwezige vermogen van het fonds binnen een periode van een jaar minder bedraagt dan de som van de (nominale) voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening en de voorziening overgenomen verplichtingen uittredingsregelingen. Het vereist eigen vermogen wordt door de actuaris van het fonds vastgesteld met behulp van de door de DNB vastgestelde standaardmethode, ook wel aangeduid met de 'wortelformule'.

In dit jaarverslag wordt, tenzij anders aangegeven, bij de vermelding van de dekkingsgraad de dekkingsgraad bedoeld die gebaseerd is op de pensioenverplichtingen op basis van de door DNB gepubliceerde rentecurve. Deze wordt ook aangeduid als de UFR rentecurve (UFR staat voor Ultimate Forward Rate). Daarentegen wordt de economische dekkingsgraad berekend door de pensioenverplichtingen te bepalen op basis van de actuele marktrente.

De Nederlandsche Bank

Bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan, dat onder andere het naleven van de Pensioenwet bewaakt.

Derivaten

Financiële contracten waarvan de waarde afhankelijk is van een of meer onderliggende activa, referentieprijzen of indices. Voorbeelden van derivaten zijn opties, termijncontracten en rente- en valutaswaps.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan: huur-, dividend- en renteopbrengsten van de beleggingen.

Duration

Aanduiding van de koersgevoeligheid van vastrentende waarden als gevolg van veranderingen in de rentestand.

Daarbij geldt: hoe langer de looptijd van een obligatie, hoe gevoeliger de koers van die obligatie voor renteveranderingen. Indien men een daling van de rente verwacht is het profijtelijk een obligatie met een zo lang mogelijke duration te kopen, aangezien de koers daarvan het meest zal oplopen.

Financieel Toetsingskader (FTK)

Benaming van het nieuwe toezichtregime dat vanaf 1 januari 2007 van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfonds. Het Financieel Toetsingskader (FTK) heeft de Actuariële Principes Pensioenfonds (APP) vervangen. Het FTK is opgenomen in de op 1-1-2007 in werking getreden Pensioenwet. Op 1 januari 2015 is het nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK) in werking getreden.

Franchise

In veel pensioenregelingen is een bepaald drempelbedrag opgenomen waarover geen pensioenopbouw plaatsvindt omdat de AOW geacht wordt hierover pensioen te verlenen. Dit bedrag is veelal afgeleid van de uitkeringen krachtens de AOW en wordt dan 'franchise' genoemd.

Gedragscode

De gedragscode bevat voorschriften voor bestuurders en eventuele medewerkers van het pensioenfonds ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige, vertrouwelijk informatie. Deze informatie betreft voor een belangrijk deel de beleggingstransacties namens het fonds.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.

Indexatie

Een nadere toelichting is opgenomen in het begrip 'toeslag'.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten vallen de gerealiseerde verkoopresultaten inclusief valutaresultaten en de niet-gerealiseerde herwaarderingsresultaten.

ISAE 3402-rapportage

Een ISAE 3402-rapportage is een rapport waarin de uitbestedingsorganisatie een beschrijving geeft van de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen, voorzien van een assurance-rapport van een onafhankelijke auditor. De ISAE 3402-rapportage omvat alle processen die de financiële jaarrekening van een pensioenfonds raken.

Kansstelsels

Dit zijn veronderstellingen met betrekking tot sterftekansen, invalideringskansen, ontslag, gehuwdheid en individuele loontontwikkeling.

Koopsom

Een koopsom is een eenmalige betaling die aan de uitvoerder van de pensioenregeling is verschuldigd en waarvoor een bepaalde pensioenaanspraak wordt ingekocht. In beginsel is een koopsom dus een eenmalige betaling en een premie een periodieke betaling. Zowel premies als koopsommen dienen hetzelfde doel, namelijk de financiering van de pensioenen.

(minimaal) Vereist eigen vermogen

Het (minimaal) vereist eigen vermogen (VEV) is een vermogenseis die de Pensioenwet stelt aan het eigen vermogen van een pensioenfonds. Dit VEV komt als uitkomst uit de zogenaamde solvabiliteitstoets.

Nabestaandenpensioen

Verzamelnaam voor weduwe-, weduwnaars- en partnerpensioen, en wezenpensioen.

Ouderdompensioen

Pensioen, bestemd voor de financiële verzorging van de gerechtigde, nadat deze de in de pensioenregeling omschreven pensioenleeftijd heeft bereikt.

Overlevingstafel

Zie het begrip sterftetafel.

Over-/onderweging

Een hoger of lager belang in een beleggingscategorie dan overeenkomt met de normverdeling van het pensioenfonds.

Overrente

Het positieve verschil tussen het rendement van het fonds en de rekenrente.

Paritair

Evenwichtige stemverhoudingen tussen de werknemers- en werkgeversgeleding die samen het bestuur van een pensioenfonds vormen.

Partnerpensioen

Pensioen dat wordt uitgekeerd aan de (huwelijks) partner en eventuele ex-partner na het overlijden van de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde.

Pensioengrondslag

Het bedrag waarover pensioen wordt toegekend. Vaak is dit het voor pensioen meetellende salaris minus de franchise.

Pensioenregister

Een register dat het burgers mogelijk maakt om via één ingang een totaaloverzicht te krijgen van alle bij pensioenfondsen en pensioenverzekeraars in collectieve regelingen opgebouwde pensioenaanspraken alsmede de AOW-uitkering. Het register laat bovendien zien waar het pensioen is opgebouwd en waar de burger terecht kan voor meer informatie. De bedoeling is dat in de toekomst ook derde pijler producten (levensverzekeringen gericht op pensioen) zichtbaar worden in het pensioenregister. Het pensioenregister is inmiddels operationeel.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen bestaat uit: stichtingskapitaal, reserves, technische voorzieningen (voor risico fonds en risico deelnemer).

Pension Fund Governance

De manier waarop het pensioenfonds is georganiseerd (structuur) en de verantwoordelijkheden worden uitgevoerd (processen). In het kader van Pension Fund Governance heeft eerst de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (OPF) en later de Stichting van de Arbeid aanbevelingen gedaan voor goed pensioenfondsbestuur. Deze waarborging voor goed bestuur (principes voor goed pensioenfondsbestuur) is verankerd in de op 1 januari 2007 in werking getreden Pensioenwet.

Performance

Het rendement dat is behaald met de beleggingen.

Premieovereenkomst

Een premieovereenkomst is een overeenkomst tussen werkgever en werknemer waarbij primair een afspraak wordt gemaakt over de hoogte van de premie die periodiek ten behoeve van pensioen beschikbaar wordt gesteld.

Premievrije aanspraken

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdoms- en (eventueel) nabestaandenpensioen. Een andere vorm van premievrije aanspraak is het bijzonder partnerpensioen dat de gewezen partner ontvangt bij scheiding/einde partnerschap.

Principes voor goed pensioenfondsbestuur

Aanbevelingen van de Stichting van de Arbeid voor de besturen van pensioenfondsbestuur om te komen tot goed pensioenfondsbestuur. De principes voor goed pensioenfondsbestuur zijn verankerd in de Pensioenwet en hebben betrekking op de onderdelen: zorgvuldig bestuur, transparantie, openheid en communicatie, deskundigheid en functioneren van het bestuur, verantwoording alsmede intern toezicht.

Reële waarde

De reële waarde is voor beleggingen waarvoor dagelijks openbare prijzen worden vastgesteld, zoals aandelen en obligaties, de beurswaarde. Voor andere vastrentende waarden, zoals onderhandse leningen en hypotheekleningen, wordt de reële waarde benaderd als de contante waarde van de toekomstige netto kasstromen. Als reële waarde van de beleggingen in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen wordt de intrinsieke waarde gehanteerd. Voor direct onroerend goed wordt de taxatiewaarde als reële waarde gehanteerd.

Rendement

Het positieve of negatieve resultaat dat een pensioenfonds behaalt met de belegging van daartoe beschikbare middelen.

Rentetermijnstructuur

De rentetermijnstructuur, of yield curve, is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een normale rentetermijnstructuur heeft een stijgend verloop. Als iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, eist hij normaliter een hogere vergoeding dan bij een lening over een korte termijn.

Risicoherverzekering

Het herverzekeren door een pensioenfonds van bepaalde risico's die dat pensioenfonds niet zelf op een verantwoorde wijze kan dekken. Hierbij gaat het vooral om risico's die betrekking hebben op overlijden en arbeidsongeschiktheid. Zie ook: herverzekering.

Self assessment

Een zelf uitgevoerde evaluatie om de effectiviteit vast te stellen van bijvoorbeeld (onderdelen van) het risicomanagement of de procesbeheersing.

Solvabiliteit

Het vermogen om (op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Zie ook het begrip dekkingsgraad.

Sterftetafels

Geven aan wat de levens- en sterftetekansen zijn van mannen en vrouwen in Nederland, afhankelijk van de bereikte leeftijd. Ze worden gebruikt bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen door de actuaris.

Swap overlay

Een swap is een synthetische obligatie, die gefinancierd wordt met cash. Voor het aangaan van swaps is geen initiële investering nodig, waardoor deze instrumenten als overlay aangekocht kunnen worden, zonder de huidige portefeuille aan te tasten.

Toeslag

Een toeslag is een verhoging van een pensioen of een aanspraak op pensioen, welke is gebaseerd op een in het pensioenreglement omschreven regeling, dan wel op incidentele basis wordt verleend.

Totaal rendement

Het totaal rendement (total return) van een belegging is samengesteld uit de koerswinst of het koersverlies (indirecte beleggingsopbrengsten) over de beschouwde periode, terwijl de directe beleggingsopbrengsten (dividend, rente, huur en dergelijke uitkeringen) meteen worden herbelegd en tijdsgewogen in het totaal rendement worden meegenomen. Het totaal rendement wordt uitgedrukt in een percentage ten opzichte van het tijdsgewogen gemiddeld belegd vermogen.

Tracking error

Tracking error is een in het vermogensbeheer gehanteerd begrip waarmee een indicatie wordt gegeven van de mate van afwijking tussen het rendement van een beleggingsfonds en de waardeontwikkeling van een benchmark.

Uitvoeringsovereenkomst

Overeenkomst tussen de werkgever en het pensioenfonds omtrent de uitvoering en financiering van de pensioenovereenkomst. In de uitvoeringsovereenkomst is onder meer vastgelegd: de wijze waarop en de termijnen waarin de verschuldigde premie moet worden voldaan, de uitgangspunten en procedures met betrekking tot de besluitvorming over vermogenstekorten en vermogenoverschotten dan wel winstdeling, de voorwaarden waaronder toeslagverlening plaatsvindt, de procedures bij het niet nakomen van de premiebetalingsverplichting door de werkgever; en de wijze waarop de premie wordt vastgesteld en het betalingsvoorbehoud van de werkgever.

Uniform pensioenoverzicht (UPO)

Het format van het pensioenoverzicht waarin de uitkeringen bij pensionering, overlijden en arbeidsongeschiktheid eenduidig wordt gepresenteerd. De bedoeling is dat alle pensioenuitvoerders hetzelfde format hanteren waardoor de pensioenoverzichten eenvoudig naast elkaar te leggen zijn en de (gewezen) deelnemers de bedragen uit de verschillende pensioenoverzichten bij elkaar op kunnen tellen en een duidelijk beeld van de financiële situatie bij pensionering krijgen.

Valutarisico

Het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

Valutatermijncontracten

Dit is een contract voor het afdekken van valutarisico. In dit contract wordt vooraf afgesproken tegen welke prijs en op welke datum de valutaposities worden verrekend.

Vastrentende waarden

Beleggingen met een vaste looptijd en een overeengekomen plan van rente en aflossing, zoals obligaties. Andere vormen van vastrentende waarden zijn onderhandse leningen en hypotheeken.

Verantwoordingsorgaan

Orgaan waaraan het bestuur van het pensioenfonds jaarlijks verantwoording moet afleggen. In dit orgaan zijn de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de financieel betrokken werkgever(s) vertegenwoordigd.

Vereist eigen vermogen

Een pensioenfonds dient extra vermogen als solvabiliteitsbuffer aan te houden om met 97½% zekerheid te voorkomen dat binnen een jaar onderdekking optreedt ten opzichte van de technische voorzieningen. In de Pensioenwet wordt dit extra vermogen het vereist

eigen vermogen genoemd. De hoogte van dit vereist eigen vermogen verschilt per pensioenfonds en is onder andere afhankelijk van de beleggingsrisico's die een fonds loopt. De hoogte van het vereist eigen vermogen wordt berekend met behulp van een standaardmodel in het kader van de wettelijk verplichte solvabiliteitstoets.

Verzekerden

De gehele populatie van deelnemers van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V., bestaande uit arbeidsongeschikte deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden.

Verzekeringstechnische analyse

Ook wel actuariële analyse genoemd. In deze analyse wordt door de actuaris de invloed verklaard van opgetreden verschillen tussen de gehanteerde actuariële grondslagen en werkelijke ontwikkelingen.

Verzekeringstechnische risico's

Bij het verzekeren van pensioenaanspraken loopt een fonds een langlevensrisico voor het ouderdomspensioen als verzekerden langer leven dan volgens de gebruikte overlevingstafel wordt verwacht. Voor het nabestaandenpensioen loopt het fonds een kortlevensrisico als de verzekerden korter leven dan volgens de overlevingstafel wordt verwacht. Ook kan het invaliditeitsrisico worden gerekend tot de verzekeringstechnische risico's van fondsen.

Visitatiecommissie

De commissie die tenminste een keer per jaar het functioneren van het bestuur beoordeelt. Deze commissie wordt benoemd door het bestuur en bestaat tenminste uit drie onafhankelijke deskundigen.

Wezenpensioen

Een tijdelijke uitkering die wordt uitgekeerd aan de kinderen (tot een bepaalde leeftijd) na het overlijden van de (aspirant) deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde.

Zakelijke waarden

Aandelen en onroerende zaken. Onder onroerende zaken wordt verstaan beleggingen in onroerend goed, zoals kantoren, winkels en woningen. Deze kunnen zowel op directe wijze geschieden als op indirecte wijze door belegging in op dat terrein gespecialiseerde al dan niet beursgenoteerde beleggingsfondsen.

